

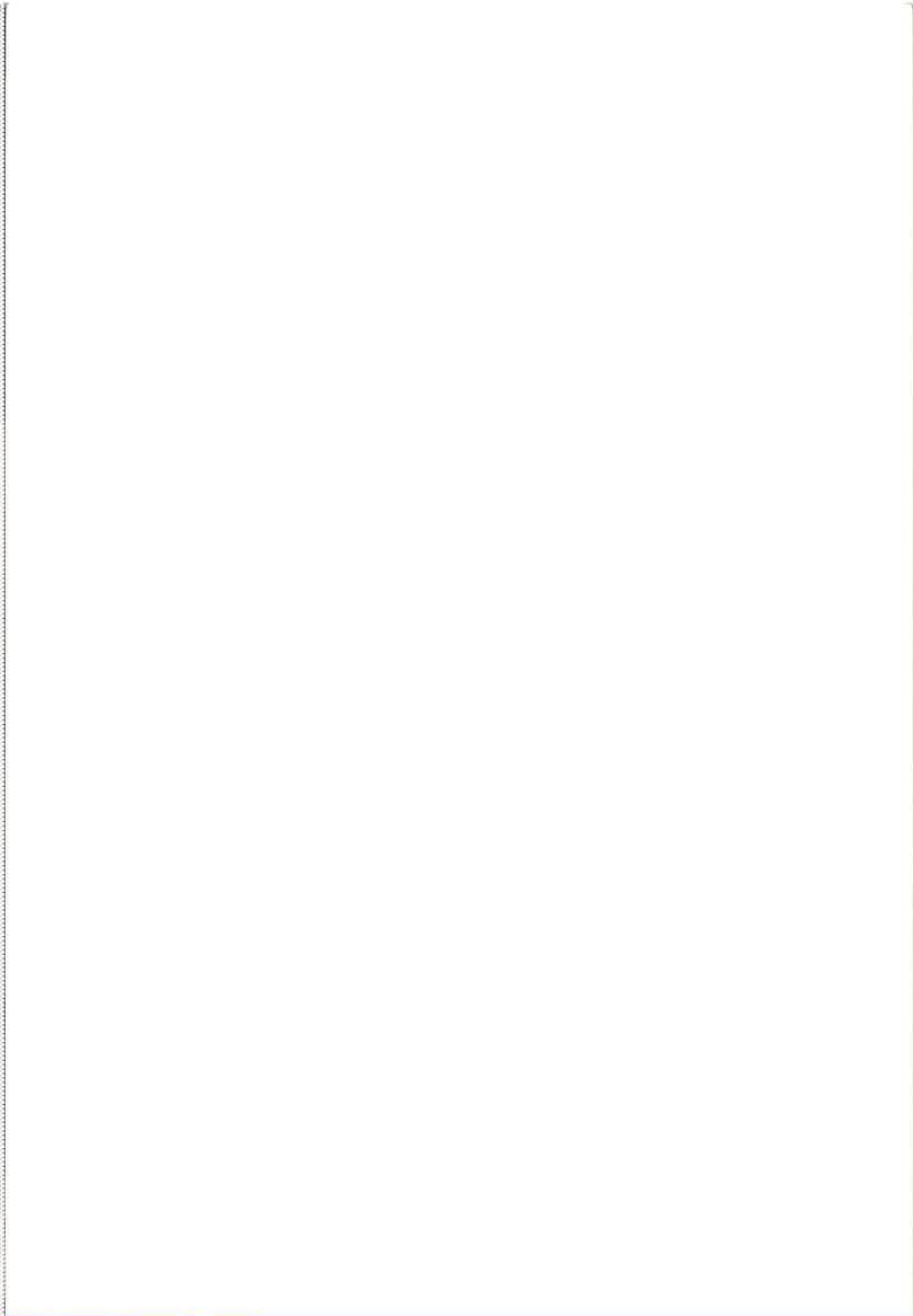
Faruk İremet

B1 Zazaki, Tirkki, Swêdki

Zonê ma
ZAZAKI

På zazaiska, turkiska, svenska

 İremet
Förslag

Faruk İremet

**Zonê ma
ZAZAKI.**

**Bı Zazaki, Tırkki, Swêdki
Zazaca, Türkçe, İsveççe
På zazaiska, turkiska, svenska**

Neşîrxane yê İremet

Zonê ma ZAZAKI, Faruk İremet

© Faruk İremet/ September 1996

Cild: Baba Qef (İ.A.G)

Adres:

İremet Förlag

Box: 4014

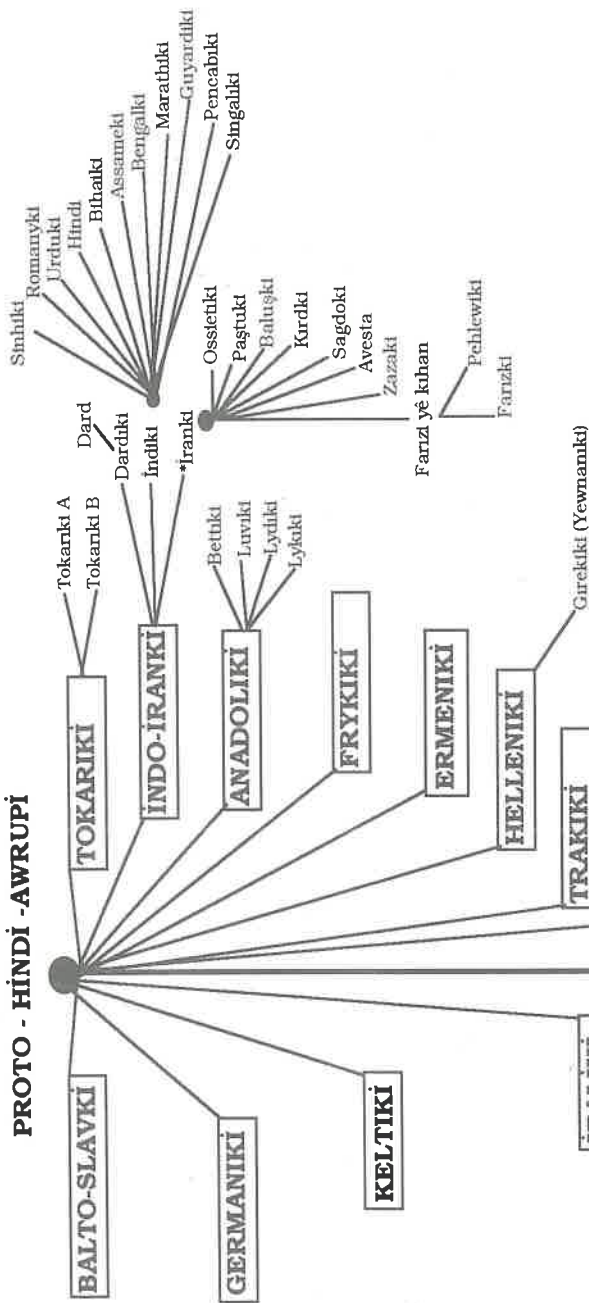
128 04 Stockholm- Sweden

PostGiro: 922 56 86 - 6 Tlf: 0708-65 01 01

ISBN 91 - 97 20 69 - 8 - 9

Familiye yê zîwanê ma - Zîwanê Hindi-Awrupi

PROTO - HÎNDI - AWRUPI

*Zîwanê indo-İranki di nezdi yê çewres (40) zûwanî yenê qisey kerden.

Zazaki

A	a	<i>Adır</i>
B	b	<i>Ban</i>
C	c	<i>Camêrd</i>
Ç	ç	<i>Çare</i>
D	d	<i>Dês</i>
E	e	<i>Engur</i>
Ê	ê	<i>Êywan</i>
É	é	<i>Érd</i>
F	f	<i>Fek</i>
G	g	<i>Goş</i>
H	h	<i>Hérr</i>
I	ı	<i>Ingışt</i>
İ	i	<i>İsot</i>
J	j	<i>Jew</i>
K	k	<i>Kerg</i>
L	l	<i>Lu</i>
M	m	<i>Manga</i>
N	n	<i>Nan</i>
O	o	<i>Olwaz</i>
P	p	<i>Pi</i>
R	r	<i>Ray</i>
S	s	<i>Sol</i>
Ş	ş	<i>Şar</i>
T	t	<i>Tiji</i>
U	u	<i>Uris</i>
Ü	ü	<i>Üf kerdış</i>
V	v	<i>Vami</i>
W	w	<i>Way</i>
Y	y	<i>Yünan</i>
Z	z	<i>Zebeş</i>
X	x	<i>Xele</i>
Q	q	<i>Qesba</i>
= 32		

Kirdaski

A	a
B	b
C	c
Ç	ç
D	d
E	e
Ê	ê
F	f
G	g
H	h
İ	i
Î	î
J	j
K	k
L	l
M	m
N	n
O	o
P	p
R	r
S	s
Ş	ş
T	t
Û	û
U	u
V	v
W	w
Y	y
Z	z
X	x
Q	q
= 31	

Tırkki

A	a
B	b
C	c
Ç	ç
D	d
E	e
F	f
G	g
Ğ	ğ
H	h
I	ı
İ	i
J	j
K	k
L	l
M	m
N	n
O	o
Ö	ö
P	p
R	r
S	s
Ş	ş
T	t
U	u
Ü	ü
V	v
Y	y
Z	z
= 29	

O kî, kame yê şar biyayenê xü rê
wêhêr nê vicêno, hetê şarê binan ra
zî nino hêsıbnayış. Jewbiyayenda
welatê şaran miyan dı cayê xü
qıroten kame yê xü rê wêhêr
vicayena beno.

Ferqê Zıwanê Zazaki, Kırđaski u Tırkki

Jewbiyayena mabêndê zıwanan u kokê cı ey xürub da zıwanan ra u qısan u rıstandê cı yê en kıhanan ra yeno pêzanayenı (fahmkerdenı). Zıwan zaney qandê nêy verê xü danê (kenê) çidê kıhanê. Kokdê ê zıwani ra, namedê vılık, heywan u çiyê naturi xü rê kenê çimeyê ê zıwani u wuni qerar danê kı, no zıwan koti ra yeno u kokê cı reseno koti. Qandê kı vılabiyayen u vetena zıwani bı wênena (resim) destpêykerdo. Wêney zıwani rê biyê kok, qandê dayen u gırotena mabênda hinsanan u zıwano kı mabêndê hinsanan dı vırazyayo / peyda-kerdo.

Hinsanê kı zey qebilan heyatê xü ramıto, demo kı, qebileda xü ra şıyo qebilena, dewda xü ra şıyo dewna u welatê xü ra şıyo welatna, karekterê zıwandê qebileda xü zi bı xü ya berdo. Hediseyê macirey u koçkerdenı kı dınyan dı biyê, ê benê sedemê zıwan vılabıyayenı.

Ser 1813 dı Thomas Young "*Sansıkritki, Yunanki, Latinki, Keltki, Almanki u zıwanê iraniyan bı jew zıwani ra peyda biyê*" u nêyrê zi name dayo u vano; "*Zıwanê Hindi-Awrupi*" u ê kı bı no zıwana qısey kenê ina zi şarê "*Ari yê.*"

Minak:

Zazaki	Tırkki	İngilizki	Swêdki
Esto	Var	There is	Est (S. Kıhan)
Hag, hak	Yumurta	Egg	Ägg (eg)

- Estor, hestor	At	Horse	Häst (hest)
Nak	Göbek	Navel	Navel
Por	Saç	Hair	Hâr (hor)
Sol	Tuz	Salt (solt)	Salt
Verg	Kurt	Wolf (volf)	Varg
Va (ti se va?)	Ne (Ne dedin?)	What	Vad (Vad sa du?)

Şaro kî bahdê ma ameyo mabênê Dicle u Fırati (Mezepotamya kîhani) ma tesirdê zıwandê inan bın dı mendê u inan ra qısey deyn grotê. Misal İraniyan ra, Asuriyan ra, Ermeniyan ra, Huriyan ra, Medan ra, Hititan ra, Sümeran ra, Yünan ra u her wuna. Qıseyê kî ma inan ra grotê zıwanê ma miyan dı estê. Labirê no nino no mane u hêsap kî, Zazaki lehçeyêdê nêy zıwanano u no qanîtê lehçe niyo u gere niro o mane zi.

Lejan, cengan u kapitalizasyon u sedemê ticaretey (raya heriri/ipeki) eyni wextı tesirê zıwandê ma Zazayan kerdo. Labirê qe jew şekla kùltürê ma dı viryayışê girdi peyda nê kerdo. Kùltürê Zazayan zi zey zıwandê Zazayan xü pawito u niyameyo vırnayenı. Tay şaxsiyetê écebi kî, teoriyên xü ya wazenê Zazaki, nêy rê êy rê bikerê poçiki u kenê diyalektê zıwanan dê binan wuni aseno kî, ê zıwanê, kùltürê Zazayan nas nê kenê u êy ra zi zaf duriyê

Heqiqeten, bı raştay ê wazenı zıwanê ma Zazaki, lehçey jewna zıwani bivinê se, vanê na raştay xü pêy nêertzê u bivinê. Zıwanê ma Zazaki wunibo se nezdiyê zıwandê İraniyo. Cırê vacê lehçey zıwandê İrani daha raşt beno. Labirê vanê verê heme çi kes nêy bı tarix, bêlge u ilmi bıdo ispat kerdenı. Zıwan zane yê Hindi-Awrupi bı kedenandê xü ya dayo ispatkerdenı kî, zıwanandê kehanan ra jew zi zıwanê ma Zazakiyo.

Kıtabêno bı dest cilt bı nameyê "Encyclopedia of Languages and Linguistics" (Ansklopedi ser zıwan u

linguistik) pel 4780 dı bin nameyê **"Turkey; Langauge Situation"** (Turkiye; Halê Zıwani) nêy çî ameyo nuşnayenî; *"The langauges spoken in Turkey are Turkish, Kurdish (Kurmanchi), ZAZA, Cherkess, Ayhbas, Laz, Georgian, Arabic, Armenian e.t.c"* (Ê zıwani kî Turkiye dı yeno qıse kerdênî nêyê; Tırkki, Kirdaski (Kürmanci), Zazaki, Çerkezki, Abkaski, Lazki, Gürcki, Érebki, Ermeniki u.ê.b.) Éyni kitab, éyni pel dı nê zi yenê nuşnayenî; *"Turkish is spoken throughout the country. Kurdish, with its dialects, and Zaza are spoken mainly in eastern and southeastern Anatolia"* (Zıwanê Tırkki heme Tırkiye dı yeno qıse kerdênî. Kirdaski u dialektê Kirdaski u Zazaki rojawan u çepêrojawanê (Güneydoğu anadolu) Anadolu dı yeno qıse kerdênî.) Éyni kitab u éyni pel dı nêy zi vano; É kî teberê sukan, dewan dı Zazaki u Kirdaski qısey kenê, tenya zıwanê zanê. Yani ya Kirdaski, ya zi Zazaki qısey kenê. Eger merdım bıwazo bewno u kelimeyê Zaza na kitab dı bıvino, ze kî têyestey dı nuşnayo "Zaza" bewnı "Dimli" u qandê Dimli zi no ameyo nuşnayenî; *"Dimli, zuwanê no Hindo-ari, İrani yanzi Hindo-awrupi yo."* Yani tiya dı nêvano Zazaki lehçe yan zi diyalektê Tırkki, Ermeniki, Farski, Asurki, Erebki, Kirdaski yo, vano zıwanê Zazaki. Qandê kî nuşkar, zıwan zaneyê (linguistê) Awrupi wuni vanê u qandê êy ma yê zi, êy nê vanê. Şarê ma miyan dı kes nê vano diyalektê ma, yan zi lehçeyê ma. Merdım kamcin dewj yan zi Zazay ra pers kero;

-Tı bı kamcin lehçeya qısey kenê/kena? Sifte ina wuni şimarê bewnê u dima bıhuwê u vacê;

-Lehçe çiçi yo? Eger şıma persê xü bıvirnê u wuni pers kerê;

-Tı bı kamcin zuwana qısey kenê/kena? u ina vacê;

-Ez bı zuwanê Zazaki qısey kena. Qandê kî mı bı xü nêy çî tecrübe ke, bı xü dewj u şarê ma ra persê

wunasini pers ke u ina vatenê mı "*lehçey*" rê huway. Ê kî Zazaki zanê. Ê kî zıwanê maya ina yan zi piyê ina Zazaki yo şenê şırê "*lehçe, diyalekt*" maya xü ra, piyê xü ra, pıranê xü ra u gırdanê xü ra pers kerê.. Diyalekt çı çıyo?

Zıwan: O kî merdım bı êya fikrê no, o kî merdım bı êya his keno u şeno bı kelimeyena yan zi bı hereketana (işaretı) vaco. Eger bı teori yê Stalinisti merdım vaco se. Zıwan şartê şar biyayen ra jewa. Yani şarêno welatê cı esto, dewletê cı esto o wext zıwanê cı zi esto.

Diyalekt (lehçe): Zıwanê kî tenya mıntıqayê dı yeno qıse kerdın. Zıwanê no lokal.

Mesela, zıwanê Swêdi (İsweçi) u Norweci zaf nezdiyê pêyê. Heta merdım şeno vaco êyni zıwano. Labırê Swêdi çı wext vanê Norweci nêvanê diyalektê ma. Vanê, zıwanê Norweci. Mesela Finlandi qandê zıwanê Estoni (Estonya, Estland) u Letoni (Letonya, Letland) nêvanê diyalektê ma yo. Vanê zıwanê Letoni u Estoni (kî nê zıwanan zaf nezdiyê Finlandi yo). Tabi no zi dewlet biyayen ra yeno. Bı küşat vaca se, qandê mı zi zıwan noyo;

Zıwan; şar kî dewleta cı esta, vala (desmala, bayrax) cı esta, şar kî eskerê cı esta...

Dialekt (lehçe); şar kî dewleta cı çınya, şar kî desmala cı çınya (yan zi esta labırê resmi niya), şar kî eskerê cı çınya...

Çı wext ez nêy çıyana nuşnena u wanena, ez şına wextanê kihanı. Ez şına verê rönensans, verê rojni biyayena Awrupa. Çı wext **Kopernikus (1473-1543)** ser 1600 dı ser "*Sistemê Tiji*" teoriyê xü nuşna u eşkere ke, hême dınya, kilise u papazan girot xü ver. Kopernikus vatê; "*Dınya cayê xü dı sabit niyo, bı ekis hem çorşme xü dı hem zi çorşme tiji dı doş beno. Doş biyayena cı çorşme dı tiji, serê gıno*". Kopernikus zi zey dı Galileo papaza, kilise ra u vinayışê cı kihanı

ra, tepamende (bağnaz) ra heqê xü giroto. Dıma Kopernikus, Galileo destê xü eşto ser fikranê (vinayışê) neweyan. Rayê Kopernikus domna u çiyê newe nuşna. **Galileo Galilei (1564-1642)** bı deney u bı teoriyê xü bı matamatika formülê kerdo u êy ra precipê "*Dinamik*" vıraştı. Kopernikus u Galileo xü destanê Engizisyon (mehkemeyê kilise) u merden ra reynay. Qederê ina zeydê qederê **Giordano Bruno** nêbi yo. Giordano Bruno dıma hewt ser hepıs, rih ci dı (sax) ame veşnayenı. Heta ser 1835 heme kamcin kitabı kı nuşnayê "*Dınya doş beno*" velakerden, çap kerden u wendenê nêy kitabın yasax bı. Dısey ser kilise nêy vinayışa inkar kerd.

"*Merdım çı wext fikrêno se serbesto, yan zi beno serbest*" vano **Albert Bayet**. Vatenêno çı weş. Çı wext merdım fikrê newe, çiyê newe nê fikıyo u ina ra zi çiyê newe nê vırazo se, o insan serbest niyo. Qandê co, fikirê newe rê her wext gere merdım akerde bo u munaqaşe bıkerı. Çıçı raştı, çıçı raşt niyo o gürwe ilmi u bı formülana beno. Çiyê raşt çıçı yo u çiyê xelet çıçı yo? Çiyê xelet, çiyê raşt esto? "*Nê, çiyê xelet çiyê raşt çınyo. O çı kı qandê mı raştı, beno kı qandê jewna raşt nêbo.*" Eger ma nêy qabul kerê o wext ma şenê roşê u pê dı qısey bıkerê. Bı lınci eştena, bı vatenê veng u bédelil qıse kerden cehaletê insani nişanê merdımı dano. Bı kitap wendena, xü rê mewki u ca vıraştına merdım roşnavir nêbeno. O kı şeno çiyê newe binuşno u şeno çiyê kı kes nêşeno qısey bıkerı, şeno qısey bıkerı şeno bıbo roşnavir (aydın). Roşnavirey (Entellektüel) bı cesaret, bı camerdeya beno. Heme çı rê "E" vateni, heme qülpan ra tepışteni merdım nê keno roşnavir. Ma ê çiyê kı kes nê şeno qısey bıkerı, akenê. Ma o tareyeya şananê xıyanet ra, ma lepanê zordestey ra, ma mıj u dumanan miyan ra fikranê xü, kokê xü vecê hol. 1210 dı kitabınê, fikranê **Aristoteles** yasax bı. Ê kı

nêy kıtaba bıwaneyê ameyê kıştên. Ê se bi? Fıkr u vinayışê Aristoteles, Galileo, Kopernikus, Copernic, Nicolas d'Autrecourt, Civan Aucassin, Michel Servet (qandê fıkranê xü adır dı ame veşnayenı), Giordano Bruno (qandê fıkranê xü adır dı ame veşnayenı) ma bı ezıyetana fıkrê nêyinsana amey vırnayış. İna rê zi vatê xayın. İna rê zi vatê nêzan. Ê se bi? Tarix kam ra hesabê xü pers keno? Şowalye yê cıwan La Barne bı destê kilise ya ame kıştên. Sucê cı; kıtabê kı kilise yasax kerd bi ina wend bi. La Barne, qandê kı kıtabê "Qısebendê Felsefe" wend bi ame kıştên. Şıma zanê çı ame sere yê cı.? Verê zıwanê cı yeno cıkerdenı, dıma sere yê cı canê cı ra bırnenê u badoyını zi leşê cı erzenê adır. Qandê "Qısebendê Felsefe". Bewnê roşnavirê Awrupi se vanê.

Montesquieu; "Tepamende (bağnaz) fıkr, fıkrê no gêjeyo"

Voltaire; "Tepamendişey dınya, bı guniya suwax kerdo"

Diderot; "Tepamendişey o çiyê kı pize yê merdim qelibneno"

Helvetius; "Tepamendeyey ze kardi belayê sere yê insanan o"

"Eger merdim nêşeno fıkranê xü akerde vaco se, mabênê insanan dı azadı ra behs kerdên nêbeno"

Voltaire (heme heyatê xü, Voltaire bı xü lepandê Qıralan u kilise ra rema u zindanan bı warê cı). Qandê çiçi tı yê nêy çiyana nuşnenê? Şıma do pers kerê. Heme, qandê no çiy bi. Tarix dı bı zordereya u bı linci eştena felsefe, fikirê newe nêmerdo. Ser zıwan, ser kar u xebatê ma nıka ra zaf kesa écız kerdo. No yeno nuşnayenı, no yeno vatenı. Tabi gere merdim sifte xü rê u çiçi kerdena xü rê bewno u dıma jewan rê çiy vaco.

Rojê **İsa** çı bıvıno, şaro si erzeno cinê kê rê. Cınêk kewto erd u nalin keno. Çımanê şari zeydê adıra

veşeno, wazenê cinêker bıkşê. İsa vicêno verni u vano; -Şima yê qandê çi çi na cinêker si kenê?

Şar miyan ra jew vano;

-A cinya fehşa u güna yê ci zafa.

İsa zi vano;

-O ki güna yê ci çinyo u zano pako siyê sifteyını o berzo. Tabi kes si nê erzeno...

Ma zi vanê; "O ki zano ma bı destanê tari kar u barê xü kenê, o ki zano ma yaremetey u maêş destanê tariyan ra ginê, gere vacê nê çi çiçi yê? Heger ina hendi çiyê mühim destanê tariyan ra şenê se peyda bikerê/bigirê maene nêy çi noyo ki ma eyni destanê tariyan rê kar kenê. Çiy ki merdım vano u nuşneno gere merdım zaf diqat bikero u merdım bızano gere merdım se vano. Eger ma pers nêkerê se, ê do jewna pers bikerê. Beno beno ki, wext bı wext merdım qelpaya xü pak bikero, linci erzeno ser insananê binan. Şar ehmaq niyo. Şar kerdênê merdımnanê wunasinan xü vira nê kerdo..." Ma zi ehmaq niyê, ma zi zanayê kî, çiyê kî ma binuşnê zaf nasyonalistan (fikirê xü faşist, vatenê xü dî hümanist u sosyalist) ecız bikero. Politiqa yê wunasin Mabênê Rojawan (Ortadoğu) dî her wext bı destanê dewlatan dî biyo kay. Tırki, Farısı u Erebi qandê zıwanê Kırdaski nê vanê diyalektê ma yo? Ma nêy zi, zeydê politika yê dewlet niyanê kar. O kî ma ser çi nuşnenê u vanê, wuni aseno kî xocayanê (öğretmen) xü ra çiyê "rındi (politika)" misayê. B R A V O...

"O ki zano qandê çiçi ciwen o, zano senin zi bicıwyo." vano; **Nietzsche**.

Nika, wextê ma yê newe dî nezdiyê 6000 zıwan yeno qısey kerdênı. Nina ra tenya, ze kî lingivist Michael Kraus, **Üniversite yê Fairbanks** (Alaska), 01.06.1996 dî pêserekê **New Scientist** dî vano; "Dınya dî tenya nezdiyê 600 zıwan cayê xü qeyım/hewıl kerdo u şeno bicıwyo."

Bol zıwani tenya bı qısmê insanan yeno gürweynayeni u zaf zıwan zi tehlikeyê vini biyayeni cıwêno. Zıwanê heri werdi zıwanê AORE yo. Na zıwani, Cumhuriyetê Öre Vanvata dı laverê derya yê merde (ölü deniz) dı, tenya bı hetê merdımêna yeno qıse kerdeni. Qısmê zıwani vini benê u qısmê zi newede ra xü rê formêdo newe danê. Na formê newe zi tekniki yo. Yani, ver şiyayena teknik, tenya cıwyayışê merdımmandê nê, ser cıwyayışê zıwanan zi xü mısнено. Qandê kı zıwani birê nezdiyê pê, bol welatê Awrupi nêy vatenê tekniki nê vırnenê u a nameyê orjinal kar anê. Na zi çiyêdo bol weşo. Tabi gerek zıwani kokê xü bıpawo. Mesela zazaki ma şenê nameyê *televizyoni* bı vırnê u bı kerê *bewnayox* yanzi *radio (radyo)* bıkerê *goşdayox*. Nêy çiy suni yo (tabi niyo). Welatê kı xü pak amoreno, vatenê newey vırazeno. Na zi nêweşeya, wêhêr vıcyayena (kolonyalizim o). Qandê nêy çi zi hezarana nümuney estê. Qısey, orjinê xü dı biresê rındo. Laberê qıseyê suni, wext beno miyanê têyestey dı bêmanetey vırazeno. No zi qandê zıwan çiyêdo rınd niyo. Qandê co merdım kêberê zıwani her wext akerde verado. Kı, zıwananê binan ra vateni bêgümrük bıkwero zıwan. Na faqireya zıwani niyo. Bı ekıs, zengin biyayena zıwani ya. Mesela İngilizi dı hezaran a (ne kı sedan a) vateni u namey estê. Nina latini ra, Greki ra (Yunani ra), İrlandi yê kıhani ra, Fıransızı ra, İspani ra u.a.b ra giroto. Na çi tenya zıwan dı nê, kùltürê şami dı u ê komê şarê dı zi xü mısнено. Verni şiyayena zıwan, bı goni yê taze ya beno. Na goni zi miyanê rıhı dı bı newedera rıjyayen a beno. Şar rıh, goni zi zıwan o. Goni miyanê rıh dı, zıwan zi miyanê şarê xü dı doş beno. Qandê co zi, gerek her merdım bı zıwanê xü ya bıfikir yo, qısey bıkeru u bıwano. Zıwanê xü ra şermayayeni gürweyê merdımê zanê niyo. O kı zıwanê xü ra şermayeno qeçekanê xü rê zi na şermê

xü ze leyma dısıkneno u qeçekanê ina bı na şerma resenê u xü komê zıwanan dı nimçe vinenê. Na çewtey, çewteya qeçekan niya, çewteya ê may u piyan o. Aylê (familye) yê kı zıwanê may u pi yê ina Zazaki yo u qeçekanê xü rê Zazaki nê misnenê u zıwan na bini misnenê kokê xü inkar kenê u kokê xü mezatan dı ercan roşenê.

Welatanê Awrupa dı heqê her zıwani u diyalekti mekteban dı wenden u mısnyayeni esto. O kı wazeno qeçekê ina bı zıwanê may u pi yê xü ya qısey bikero rişenê na mekteban. O kı, cınya cı yan zi camêrdê cı Awrupi yo (Almani, Swedi, Fıransızı u.a.b) hem bı zıwanê maya xü misenê kar anê, hem zi şenê zıwanê pi yê xü mekteban dı bimisê u bıwanê. Nina rê çend nümuney wazena bıda u nêy nümuney hirê hebi yê. Nêy nümuney ser hirê camêrdê Zaza yo u cınya nina ra dı (2) hebi Zazay niyê. Jew cınya cı Tırk a, ê dıdı cınya cı Zazaya, ê hirê cınya cı Kırdas a. O kı cınya cı Tırk a qeçekê êy bı maya xü ya Tırkki u bı pi yê xü ya zi Zazaki qısey keno. Ê dıdını zî qeçek bı may u pi yê xü ya Zazaki qısey kenê. O kı cınya cı Kırdas a bı qeçekanê xü ya kırdasi qısey kenê u qeçekanê xü rê mekteb dı xoca yê zıwanê Kırdaski wazenê. Laberê nümuneyê mı boli yê. Ze kı hem cınya hem zi camêrd Zazayê laberê bı qeçekanê xü ya, yan bı zıwanê Tırki yan bı zıwanê Swêdi yan zi bı zıwanê Kırdasi qısey kenê. Ninan ra bolê cı zi kêy xü dı na zıwanan tēmiyan kenê. Qeçekı çıçı benê? Qeçekı kami benê? Qeçekı kamcin welat ra benê? Qeçekı nêy çi nê zanê. Qeçekı piskolojik xerpênê u dest bı zur kenê, benê zurker. Qeçekê wunasini senin şaran miyan dı benê bê kamey u na bê kamey biyayeni qeçekı keno ésebi u keno har. No zi çewtey a ê qeçekı nê, ê piy u mayan o.

Qandê çıçı sere dı mı ca da vatenê Nietzsche, "O ki zano qandê çıçı ciwen o, zano senin zi bicıwyo." Heme

qandê nêy bi; "Çı wext ma estê ciwyayeni esto. Ciwyayeni bi ma ra mureno. O ki ma dim di maneno ziwan u şarê ma yo." Qandê co zi gerek merdım ziwanê xü rê wêhêr bıvıcyo u ay bı xerıpnayış ra bıreyno. Geçekanê xü rê kokê xü bıdê sınasnayışı. Miyanê şaran dı geçekanê xü bıkerê wêhêrê kamey. Ziwanê Zazaki u diyalektê (lehçeyê) Zazaki bıyarê nezdiyê pê. Geçekanê xü bı geçekanê Zazayan ra bıdê sınasnayışı.

No çiyê ki mı nuşnayo kısmı vaco, na nuşte dı tepamendişey nımıteyo, yan zi vacê na tepamendişey a. Ez bı xü na vinayış dı niya u poçıkê na vinayış zi nê tepışena. Heta tiya dı ez şena tay nuşê en wêhêrê vinayışê gırd, filizof **Bertrand Russell** bı açarna. Na nuşı cevabê Bertrand Russell persê **Woodrow Wyatt**'i rê yo.

Wyatt - *Semed to miletperwerey çiyê do rındo, yan zi xırab o?*

Russell - *Gerek merdım miletperwerey a kùltür u politika pêra bı abırno. Ewro hetê kùltürı ya jew rengêyeya dınyay ki xü miyan dı fineno çiyê do bê tam o..... Edebiyat, senét, ziwan dı u heme ırnayışê karê kùltürı dı miletperwerey merdım şeno bwazo. Laberê heger merdım hetê politika bigiro dest se, miletperwerey bol xırab o u na zi ze aw zelal a. Merdım nê şeno bı çiyê ya politika yê miletperwerey raşt fino u ez inan nê kena ki çiyê wınasini zi merdım şeno bwino.*

Miletperwerey, heqê ma yê kame u şar bıyayeni geyrayışı dı nê, gerek hemver ma, ramnayena o politika yê inkari u dışmeney a çımsurey dı biro vinayış.

Nıka zi wazena "**dialektê**" ma u **DIALEKTÊ** (ê ki ziwanê ma 'lehçe' hesabnenê ina zi şenê bewnê) bini bı çend nımuney a bıda pêhet. Çıçı zeydê pêya yo u çıçı zeydê pê niyo ma piya bıvinê.

Zazaki	Kırdaski	Tırkki
1 A (Cınya)	Ew/Wê	O (Bayan)
2 Abini	Yadin	Diğeri
3 Abyayış	Vêkirin	Açılmak
4 Abıryayış	Qetandin	Ayırmak
5 Açarnayış	Vergerandin	Çeviri
6 Acıvinayış	Pêxistin	Yakmak
7 Aşanı!	Bikolîne!	Kaz!
8 Aşaynayış	Kolandin	Kazmak
9 Aşmi	Hiv	Ay
10 Agêyır!	Veğeri!	Dön!
11 Agêyrayış	Veğerandin	Dönmek
12 Akerdiş	Vêkirin	Açmak
13 Akewtış	Vêbûn	Açılmış
14 Akı!	Vêke!	Aç!
15 Alawıtış	Hevîr çêkirin	Yuğurmak
16 Ameyış	Hatin	Gelmek
17 Antış	Kişandin	Çekmek
18 Anışt	Danîn	Konmak
19 Ardiş	Anîn	Getirmek
20 Arêkerdiş	Berev kirin	Toplamak
21 Arıye	Aş	Değirmen
22 Arwêş	Keroşk	Tavşan
23 Arê biyayış	Kombûn	Toplanmak
24 Arıq	Xuydan	Ter
25 Asayış	Xuya kirin	Görünmek
26 Asnaw	Ajne	Yüzmek
27 Ay	Ew	Onlar
28 Aya biyayış	Şiyar bûn	Uyanmak
29 Ayra	Ji wê	Ondan
30 Bahdo	Dawî	Arkası
31 Balışna	Balîf	Yastık
32 Ban	Xanî, mal	Ev
33 Bê!	Were!	Gel
34 Beşila	Kelek, (Qavûn)	Kavun

35	Beno	Dibe	Olur
36	Nêbeno	Nabe	Olmaz
37	Berdış	Birin, dibin	Götürmek
38	Berey ameyış	Dereng hatin	Gecikmek
39	Bermayış	Girîn	Ağlamak
40	Berzı!	Bavê!	At (atmak)!
41	Bewran	Kevok	Güvercin
42	Bıarcınya	Jinë bira	Yenge
43	Bıbırnı!	Jêki!	Kes!
44	Bıcey	Mîjang	Kirpik
45	Bışmı!	Vexwe!	İç!
46	Bırnayış	Jêkirin	Kesmek
47	Birro	Du sibe	Öbürgün
48	Bıderzı!	Bidirû!	Dik!
49	Bıyayış	Çêbûn	Olmak
50	Buxşı	Birik	Keser
51	Bı alawı	Hevîrê çêkê!	Yoğur!
52	Camêrd	Pêya, mêr	Erkek
53	Çare	Enî	Alın
54	Çarnayış	Gerandin	Gezdirmek
55	Çekerdış	Avêtin	Atmak
56	Çekı!	Bavê!	At (Atmak)!
57	Cemıdyayış	Sarbûn	Üşümek
58	Cenayış	Lêdan, lêxistin	Çalmak
59	Çewt	Xwar	Eğri
60	Çıkerd (bırna)	Jêkir	Kesti
61	Çılag	Karkerê tevnê	Dokumacı
62	Çılage	Tevn	Dokumak
63	Çılagey	Tevn kirin	Dokumacılık
64	Çınyo	Tuneye	Yok
65	Çıya	Cûde	Ayrı
66	Cora	Ji bo wî	Ondan dolayı
67	Çorşme	Dor	Çevre
68	Çuwe (şeft)	Ço	Çubuk
69	Çılk	Dilop	Çıtırık
70	Dalpa	Dilop	Damla

71	Dedkêyna	Dotmam	Amca kızı
72	Deştış	Dirûtin	Dikmek
73	Derg	Dirêj	Uzun
74	Dês	Dûwar	Duvar
75	Dêr (dêyr)	Stran	Türkü
76	Dew	Gund	Köy
77	Dewij	Gundî	Köylü
78	Deza	Pismam	Amca oğlu
79	Dihir	Nîvro	Öğlen
80	Dim	Paş	Arka
81	Dimdayış	Qulupandin	Devirmek
82	Do	Dew	Ayran
83	Dırbet	Birîn	Yara
84	Dırbetin	Birîndar	Yaralı
85	Dırnayış	Qetandin	Yırtmak
86	Dız	Kel	Kale
87	Ê/O	Ew/Wî	O (erkekler için)
88	Eştış	Avetin	Atmak
89	Êm	Met	Hala
90	Embaz (olwaz)	Heval	Arkadaş
91	Engur	Tirî	Üzüm
92	Erdiş	Rî	Sakal
93	Eştış	Avêtin	Atmak
94	Êre	Esir	Yatsı
95	Êstare	Stêrk	Yıldız
96	Esto	Heye	Var
97	Estor	Hesp	At (hayvan)
98	Êy	Ew	Onlar
99	Êyra	Ji wî	Ondan
100	Fek	Dev	Ağız
101	Şan (şond)	Êvar	Akşam
102	Şananê pê	Tevhev dikin	Karıştırıyorlar
103	Şanêynayış	Tevhev kirin	Karıştırmak
104	Şar	Gel	Halk
105	Şemşêr	Şûr	Kılıç
106	Şeno (eşken)	Dıkare	Yapabilir

107	Şewra	Sibe	Sabah
108	Şimitiş	Vexwarin	İçmek
109	Şiyayiş	Çûyin	Gitmek
110	Şo	Bıçe, heri	Git
111	Şino	Dıçe	Gidiyor
112	Gışt	Tilî (bêçî)	Parmak
113	Girêynayeni	Bikelîni	Kaynatmak
114	Goçin	Şûjin	Tığ
115	Goş	Guh	Kulak
116	Girêynayiş	Kelandın	Kaynatmak
117	Héndiki	Hoqasa	O kadar
118	Her	Ker	Eşek
119	Hér	Ax	Toprak
120	Herundı	Cîyê xu da	Yerinde
121	Hewadayiş	Rakirin	Kaldırmak
123	Hingılısyayiş	Qerimandin	Uyuşmak
124	Hiramey	Dûrandinî	Dokumacılık
125	Hirê	Sê	Üç
126	Hiwe	Bêr	Kürek
127	Homa	Xuda, xwedî	Tanrı, Allah
128	Hürmêynayiş	Xirxir kirin	Homurmak
129	Huwatiş	Kenîn	Gülmek
130	Îna (ayno)	Wana	Onlar
131	Jew	Yek	Bir
132	Kardi	Kêr	Bıçak
133	Kêber	Derî	Dış kapı
134	Kerg	Mirişk	Tavuk
135	Kêye	Mal	Ev
136	Kırê	Yekşem	Pazar
137	Kojo	Çıkoz, destgirtî	Cimri
138	Koli	Êzing	Odun
139	Kormît	Dêjnik (tere)	Dere otu
140	Kosewi, xonzil	Bizot	Köz
141	Kospez	Pezkûvî	Geyik
142	La	Bend	Sicim
143	La	Çem	İrmak

144	Lej	Pevçûn, şer	Kavga
145	Lêseynayış	Dilêsîn	Yalamak
146	Lete	Parçe	Parça
147	Linci	Celb, herî, mûle	Çamur
148	Ling	Pî	Ayak
149	Loqre (loqera)	Rovî	Kalın barsak
150	Lu	Rovî	Tilki
151	Mak (zırar, gocak)	Bişkov	Düğme
152	Mak	Mî	Dişi
153	May	Dê	Anne
154	Merre	Mişk	Fare
155	Mıroy (emroy)	Hurmî	Armut
156	Miyane (mine)	Pişt	Bel
157	Name	Nav	İsim
158	Nımıtış	Veşartin	Saklamak
159	Nu	Tûj	Acı
160	Nuşte	Nivîs	Yazı
161	Nuştış	Nivîsandin	Yazmak
162	Nıqara	Def	Davul
163	Pêşyayış	Hembêz kirin	Kucaklaşmak
164	Pewtış	Pişirandin	Kaynatmak
165	Pêşsayış	Kelandin	Kaynamak
166	Pêymiten	Pîvan	Ölçmek, ölçü
167	Pi, Kekê	Bav	Baba
168	Pırodayış	Lêdan	Vurmak
169	Piyar	Kanî	Çeşme
170	Pize	Zik	Karın
171	Puçık (puçi)	Gore	Çorap
172	Pirên	Kiras	Don
173	Qeçek	Zaro	Çocuk
174	Qolçi (naturçi)	Bekçî	Bekçi
175	Rakerdış	Raxistin	Sermek
176	Rakî!	Raxîne!	Serî
177	Ratenenê	Didûrin	Dokuyorlar
178	Rateynayış	Dûrandin	Dokumak
179	Ravêrdış	Derbas bûn	Geçmek

180 Ravêreno	Derbas dibe	Geçiyor
181 Rew	Zû	Çabuk
182 Rîb (dîws)	Dims, mot	Pekmez
183 Saqe (çaqe)	Çok	Diz
184 Sayêr	Dara sêva	Elma ağacı
185 Se	Çi	Ne
186 Se va?	Çi got?	Ne diyor?
187 Senin	Çawa	Nasıl
188 Sewil	Sol	Ayakkabı
189 Si (kerra)	Kevir	Taş
190 Sîmer	Ka	Ot
191 Sipe	Caj, kurik	Eşek yavrusu
192 Sodîr	Berbang	Şafak
193 Sol	Xwê	Tuz
194 Taşıtış	Kurkirin	Tıraş etmek
195 Tenk	Zirav	İnce
196 Teqa (şîbak)	Baca, pencere	Pencere
197 Tewatîş	Êşandin	Sancı, acı
198 Tewatênî	Êş dide	Sancımak
199 Têyestey	Naverok	İçindekiler
200 Tîji (tinc)	Roj	Güneş
201 Tîraweno	Dizî dike	Çalıyor
202 Tot	Kut	İtelemek
203 Tun (guzi)	Tûj	Acı
204 Tîrawutîş	Dizî kirin	Çalmak
205 Tîrotîk (xîrxîz)	Diz	Hırsız
206 Vaş	Gîya	Ot
207 Vamêr	Dara behîva	Badem Ağacı
208 Vami	Bihîv	Badem
209 Varan (varit)	Baran	Yağmur
210 Vay	Buha	Pahlı
211 Veşa	Şewitî	Yandı
212 Vêşi	Zahf	Çok-fazla
213 Veşnayîş	Şewitandin	Yanmak
214 Veredayîş	Berdan	Bırakmak
215 Verdim	Berpêş	Alt-üst

216	Verek	Berxik	Kuzu
217	Verg	Gur	Kurt
218	Verni	Pêşî	Ön
219	Vervateni	Pêşgotin	Önsöz
220	Vêyşan	Birçî	Aç
221	Vêyındı	Banke	Çağır
222	Vêyv	Bûk	Gelin
223	Vêyve	Dawet	Düğün
224	Vınderdış	Sekinîn	Durmak
225	Vındı	Bısekıne	Dur
226	Vıradı	Berdı	Bırak
227	Vırna	Guhart	Değiştirdi
228	Vırnayış	Guhartin	Değiştirmek
229	Vırso	Brûsk	Yıldırım
230	Vıstewra	Xezûr	Kaynana
231	Viya	Bi (jına bi)	Dul
232	Vızêr	Duh, do	Dün
233	Vırıtış (qelibnayış)	Verişin	Kusmak
234	Waşte	Dergısî, destgirtî	Sözlü (Erkek)
235	Waştı	" "	Sözlü (bayan)
236	War kerdış	Ber bi jêr kirdin	İndirmek
237	Warza, (êgan)		Yegen
238	Way	Xwışk (xweng)	Bacı
239	Weçını	Hilbijêri	Seç
240	Wendış	Xwendın	Okumak
241	Werzeynayış	Rakirin	Kaldırmak
242	Wesar	Payız	Sonbahar
243	Xaşêynayış	Kelandın	Haşlamak
244	Xaşêynı!	Bıkelîni!	Haşla!
245	Xalkêyna	Keçxaltî	Teyze kızı
246	Xalza	Xwarzî	Dayı oğlu
247	Xele	Genim	Buğday
248	Xint	Dîn, şêt	Deli
249	Xoz	Berez	Domuz
250	Zerec	Kew	Keklik
251	Zeri	Dıl	Yürek

252 Zewt
253 Zewt dayış
254 Zey
255 Zıncı
256 Zu (jew)
257 Dayzo, yaykîd

Nifir
Nifir kirin
Wek
Poz
Yek
Xaltî

Beddua
Beddua etmek
Aynı
Burun
Bir
Teyze

Viraştena rıstan

Bırcınıya mın a.
Bı êşanê to ya
Çıçı wanenê?
Dıropê goni ya to ra
Enbazan ra
Êy /ay bitırawı!
Ez koyan sera yena war.
Şıma amey?
Şımayê çıçı wenê?
Şımayê şınê kotî?
Şınê kotî?
Goniya mı kerdı germ
Ma yê şırê.
Nıka ra
O kamo yeno?
Pay şı
Pê dı
Piyê to seken o?
Sayer
Sekenê?
Seninê?
Tı yê kotî ra yenê?
To hetı
Vamer
Xalkêyna
Zekı ma va
Zekı ra
İna ra

Çêkirina hevokan

Jına birê min e.
Tev êşa te
Çı dıxwini?
Dilopekî ji xwına te
Jı hevalan
Wıya dızı bike!
Ez ji serê çıyan tême xwar.
Hûn hatn?
Hûn çı dıxwın?
Hûn dıçın ku?
Dı çı ku?
Xwına min germ kir
Em ê herın.
Ji nuha ve (ji ana)
Ew kîye tê
Bi pê çû
Bı hevra
Bavê te çı dıke?
Dara sêva
Çı dıki?
Çawayi?
Tu ji ku tê?
Cem te
Dara behiva
Qızzal
Wek min got
Jı Zekı
Jı wana

İna yê sekenê?
Ez veyşan nîya.

Ew çi dikin?
Ez ne birçîme.

Cümle yapısı

Benim yengemdir.
Senin acılarınla.
Ne okuyorsun?
Senin kanından bir damla.
Arkadaşlardan
Onu çal!
Ben dağların eteklerinden aşağı iniyorum.
Siz geldiniz.
Siz ne yiyeceksiniz?
Siz nereye gidiyorsunuz?
Nereye gidiyorsun?
Kanımı ısıttı.
Biz gideceğiz.
Şimdiden.
O gelen kimdir?
Yürüyerek (yayan) gitti.
Birlikte.
Baban ne yapıyor?
Elma ağacı.
Ne yapıyorsun?
Nasılsın?
Nereden gelisyorsun?
Senin yanında.
Badem ağacı.
Dayı kızı.
Benim dediğim gibi (şekilde).
Zeki'den.
Onlar'dan.
Onlar ne yapıyorlar.
Ben aç değilim.

Vaten u ristey kî mî tiya dî nuşnayê, taynê cî zi miyanê nûmuneyan dî estê. Laberê tiya dî mu waşt, ina newede ra binuşna. Qandê kî, nêy çiy esas u kokê zîwani yê.

Name yê wextê seran:

Payız	Payîz	Sonbahar
Zımistan	Zivistan	Kış
Amnan	Havîn	Yaz
Wesar	Bihar	Bahar

Name yê organan (leteyê gani)

Ariq	Xuydan	Ter
Bırwe (bıroy)	Birû	Kaş
Bıcey	Mijang	Kirpik
Çım	Çav	Göz
Çenge (hênek)	Erzink (agûşk)	Çene
Doşî (kıft)	Pî	Omuz
Dından	Dıran	Diş
Erdiş	Rî, rû	Sakal
Este (aste)	Hestî	Kemik
Fek	Dev	Ağz
Goş	Guh	Kulak
Hêrs	Rondik (hêsir)	Göz yaşı
İngışt	Telî	Parmak
Kird	Kîr	Kamış, sik
Kıs	Quz	Vajina, am
Loqre (loqera)	Rovî	Kalın barsak
Ling	Pî	Bacak, ayak
Miyane (mêne)	Pışt (mil)	Bel
Paşti	Pışt	Arka
Pize	Zik	Mide, karın
Qesba	Dil	Kalp
Sere	Ser (kele)	Baş
Zınci	Poz	Burun
Zeri	Dil	Yürek (kalp)

Name yê wextê roji

Sodır	Berbang, Şefeq	Şafak
Şewra	Sibe	Sabah
Vera Dahir	Ber bi nîvro	Öğlenden önce
Dahir (tiştare)	Nîvro	Öğlen
Vera êre	Ber bi esir	İkindiden önce
Êre, perroz	Muxrib	İkinci
Vera şan	Ber bi êvarê	Öğleden sonra
Şan (şond, eşa)	Şev	Gece
Vizêr	Do	Dün
Meştî	Sibe, sibeyî	Yarın

Name yê çiyê azmini

Tiji	Ro, tav	Güneş
Aşmi	Hîv	Ay
Estare (astare)	Stêr	Yıldız
Yaxır (varit)	Baran	Yağmur
Vewr	Berf	Kar

Name yê çiyê natûri

Ko	Çîya	Dağ
La	Çem	Irmak
Ro		Nehir
Rover		Nehir kıyısı
Êrd	Ax, herî	Toprak
Qorri (mêşe)	Darîstan	Orman
Xele	Genim	Buğday
Şamık	Firingî	Tomatez
Engur	Tirî	Üzüm
Beşila	Kelek, qavûn	Kavun
Say	Sêv	Elma
Mıroy	Hurmî	Armut
Vami	Bihîv, badem	Badem
Vaş	Gîya	Ot
Kormit	Dêjnik	Dere otu
Hendi (zebeş)	Zebeş	Karpuz

Merdımeı

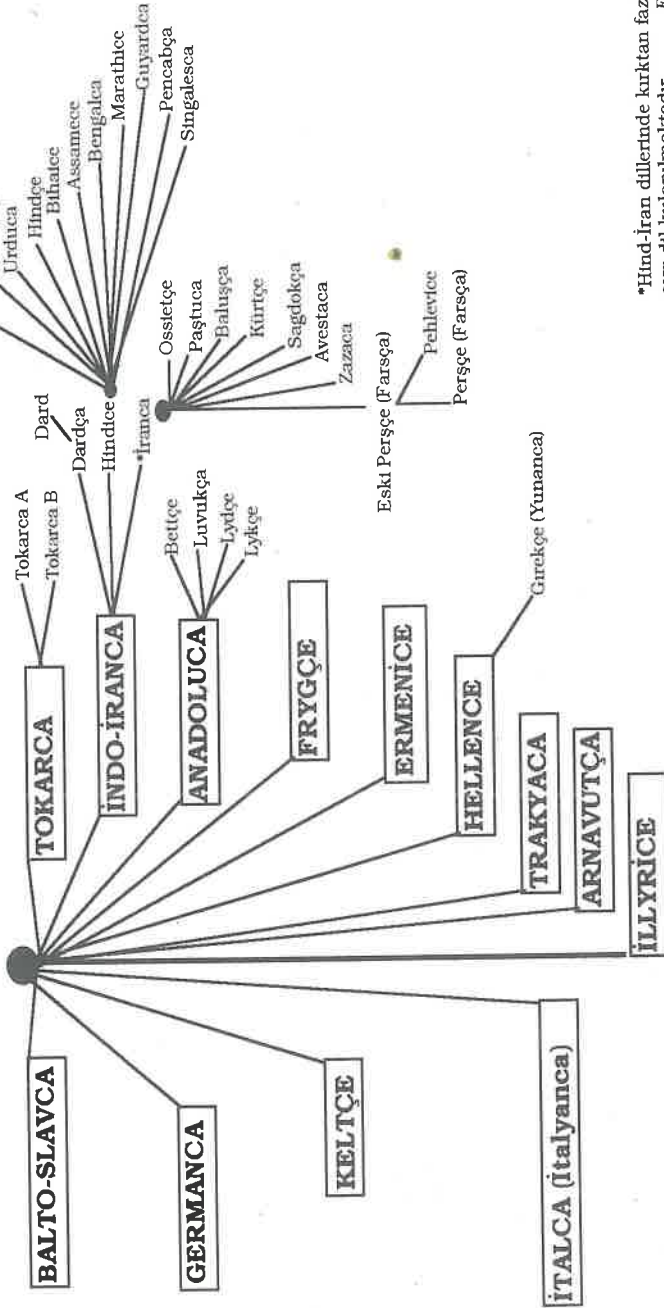
Pi	Bav	Baba
May	Dê	Anne
Way	Xwişk (xweng)	Bacı
Warza	Lawê xweng	Yegen
Bırarza	Lawê bıra	Yegen
Dayzo	Xalî	Teyze
Êm	Met	Hala
Bırarçına	Jinê bıra	Yenge
Waşti/Waşte	Destgirtî	Nişanlı
Vêyv	Bûk	Gelin
Deza	Pismam	Amca oğlu
Dedkêyna	Dotmam	Amca kızı
Embaz (olwaz)	Heval	Arkadaş
Vıstewra	Xezûr	Kaynana
Xalcını	Jinxal	Yenge

Name yê heywanan

Arwêş	Keroşk	Tavşan
Lu/Luwer	Rovî	Tilki
Verg	Gur	Kurt
Estor	Hesp	At
Kerg	Mirîşk	Tavuk
Manga	Çêlek	İnek
Her	Ker	Eşek
Merre	Mişk	Fare
Zerec	Kew	Keklik
Dıce (diji)	Jûjî	Kirpi
Dımaşkul	Eqrep	Akrep
Sıpe (céhş)	Caj, kurik	Sıpa
Xoz	Berez (xenzîr)	Domuz

Dil ailemiz - Hind-Avrupa dilləri

PROTO - HIND-AVRUPACA

*Hind-İran dillerinde kırktan fazla ayrı dil kullanılmaktadır. F.I

Türkçe

A a
 B b
 C c
 Ç ç
 D d
 E e

 F f
 G g
 Ğ ğ
 H h
 I ı
 İ i
 J j
 K k
 L l
 M m
 N n
 O o
 Ö ö
 P p
 R r
 S s
 Ş ş
 T t
 U u
 Ü ü
 V v

 Y y
 Z z

= 29

Zazaca

A a Adır
 B b Ban
 C c Camêrd
 Ç ç Çare
 D d Dês
 E e Engur
 Ê ê Êywan
 É é Érd
 F f Fek
 G g Goş

 H h Hérr
 I ı Ingışt
 İ i İсот
 J j Jew
 K k Kerg
 L l Lu
 M m Manga
 N n Nan
 O o Olwaz

 P p Pi
 R r Ray
 S s Sol
 Ş ş Şar
 T t Tiji
 U u Uris
 Ü ü Üf kerdiş
 V v Vami
 W w Way
 Y y Yünan
 Z z Zebeş
 X x Xele
 Q q Gesba

= 32

Kürtçe

A a
 B b
 C c
 Ç ç
 D d
 E e
 Ê ê

 F f
 G g

 H h
 İ i
 Î î
 J j
 K k
 L l
 M m
 N n
 O o

 P p
 R r
 S s
 Ş ş
 T t
 Û û
 U u
 V v
 W w
 Y y
 Z z
 X x
 Q q

= 31

Eğer diğer halklar tarafından kabul edilmeyi bekliyorsan, önce kendi ulusal kimliğine sahip çıkmalısın. Uygur uluslar topluluğu içinde yer almanın temel koşulu kendi ulusal kimliğine sahip çıkmaktır.

ZAZACA, KÜRTÇE VE TÜRKÇE DİLLERİ ARASINDAKİ FARK

İki dil arasındaki dil birliği, o dillerin köklerinin hangi guruptan geldiği temel alınarak ortaya konur veya o dillerdeki en eski kelimelerin, sözcüklerin göz önüne alınması ile de anlaşılır. Bundan dolayıdır ki dil bilimciler (lingivistçiler), dillerin köklerini araştırırken temel olarak dilde bulunan en eski ifade şekillerini kendilerine kaynak alıyorlar. Çiçek isimleri, hayvan isimleri, naturel (tabiatsal) cisimlere verilen adları, gramatik yapısını göz önüne aldıktan sonra o dilin hangi dil gurubundan geldiğine ve hangi dillere yetiştiği konusunda varsayımlarını öne sürüyorlar.

Dillin oluşumu resimlerle başlar. İnsanoğlu yazı dilini resimlerle geliştirdi. Resimler yazı dilinin kökünü oluşturdukları gibi, bunun insanlar arasında iletişim (kominikasyon) aracı olmasında sağlamıştır.

İnsanoğlunun yaşam tarzı kabile hayatı ile başlar. Kabilesinden, yurundan, topraklarından uzak düşen toplum üyesi, kabilesinin, yurdunun dil karakterini de kendisi ile birlikte taşımıştır. Dünyada ki göç (ekonomik, doğal afetler, siyasal) ve sürgün olayları dillerin dağılmasına verilecek en iyi örneklerden biridir. İnsanların anayurtlarından ayrılıp bir bilinmeyene doğru yayılması, bir noktada dilinde dağılması ile eş anlamlıdır.

1813 yılında Thomas Young; "Sansikritçe, Yunanca, Latince, Keltçe, Almanca ve İran dillerinin bir dilden geldiğini" illeri sürmüş ve bu dilleri, "Avrupa-Hind dilleri" olarak adlandırdıktan sonra da, bu dilleri kullananlara da "Ari halkıdır" demiştir.

Örnek:

Türkçe	Zazaca	İngilizce	İsveççe
Var	Esto	There is	Est (S. Kihan)
Yumurta	Hag, hak	Egg	Ägg (eg)
At	Estor, hestor	Horse	Häst (hest)
Göbek	Nak	Navel	Navel
Saç	Por	Hair	Hår (hor)
Tuz	Sol	Salt (solt)	Salt
Kurt	Verg	Wolf (volf)	Varg
Ne (Ne dedin?)	Va (tı se va?)	What	Vad (Vad sa du?)

Zazaca, Zazalarla birlikte veya Zazalar'dan sonra Dicle ve Fırat nehirleri (eski Mezopotamya) arasına yerleşen halklardan kelimeler ödünç almış veya bu dillerden etkilenmiştir. Örneğin, İranca'dan, Ermenice'den, Hurice'den, Hititçe'den, Sümerce'den, Yunanca'dan, Türkçe'den ve diğer halkların dillerinden bir karışım söz konusudur. Bu halklardan ödünç alınmış olunan bu sözcükler, kelimeler, deyimler günümüz Zazaca'sında vardır ve kullanılmaktadır. Ama; bu, şu anlama gelememelidir ki Zazaca bu dillerin bir diyalekti veya bir lehçesidir. Ki, diller arasındaki sözcük ve deyim alış-verişleri diyalekt ya da lehçe olmaya kanıt gösterilemez. .

Zaza yerleşim yerlerinin, göçlerin, savaşların, kapitalizasyonların ve ipek yolunun kesiştiği bir nokta olması, Zaza dili üstünde bir değişim yaratmıştır. Ama; hiç bir şekilde Zaza kültürü üstünde köklü bir değişim yaratmamıştır ve kalıcı olmamıştır. Zaza kültürü de, Zaza dili gibi kendini

bu fırtınalara karşı engeller kurarak korumuştur ve bu nedenden dolayı da kalıcı bir değişim yaşamamıştır. Avrupa'da yaşayan ve Zazaca'yı şu ya da bu dile kuyruk yapmak isteyen, Zazacayı diğer dillerin diyalekti, lehçesi olarak görmek isteyen bazı ilginç kişiliklerin kendileri, Zaza dilini, kültürünü tanımadıklarını yaptıkları teorileri ile ondan oldukça uzak olduklarını gözler önüne sermektedirler.

Eğer gerçekten Zazaca'yı başka bir dilin diyalekti, lehçesi olarak görmek istiyorlarsa, şu gerçeği gözardı etmemeleri gerekmektedir. Konuyu inceler ve farklılıklarını, benzerliklerini ciddiye aldıklarında görecektirler ki, Zazaca dili Farsça'ya bir çok dilden daha yakındır (İrani dil gurubundan olmasından dolayı). Farsça'nın diyalektidir deseler, daha mantıklı olmaz mı? Ama; şunu unutmamak gerekiyor ki her şey tarihsel veri, bilimsel belgelerle kanıtlanmalıdır. Hind-Avrupa dilbilimcileri eserleri ile Zazaca'nın en eski dillerden bir dil olduğunu illeri sürmüşler ve kanıtlamışlardır. **Oskar Mann'ın, Karl Hadank'ın, Cl.J.Rich'in, A.V.Le Coq'un, Peter Lerch'in** v.b araştırmacıların yapıtları incelendiğinde Zazaca'nın kendi başına bir dil olduğu daha iyi anlaşılacaktır.

"Encyclopedia of Languages and Linguistics" (Dil ve lingvistik ansiklopetisi) adlı on ciltlik bu yapıttın 4780'inci sayfasında **"Turkey; Language Situation"** (Türkiye; Dil sorunu) başlığı altında şunlar yazılmış; **"The languages spoken in Turkey are Turkish, Kurdish (Kurmanchi), ZAZA, Cherkess, Ayhbas, Laz, Georgian, Arabic, Armenian e.t.c"** (Türkiye'de konuşulan diller; Türkçe, Kürtçe (Kürmanci), Zazaca, Çerkezce, Abkasça, Lazca, Gürcüce, Arapça, Ermenice v.d) Aynı kitabın aynı sayfasında bunlarda yazılmakta; **"Turkish is spoken throughout the country.**

Kurdish, with its dialects, and ZAZA are spoken mainly in eastern and southeastern Anatolia"

(Türkçe dili tüm Türkiye'de kullanılmaktadır. Kürtçe ve diyalektleri ve Zazaca Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde konuşulmaktadır.) Aynı kitapta şunlar da kaleme alınmakta; *Şehir yerleşim birimleri dışında, köylerde yaşayan yerli halk arasında Zazaca veya Kürtçe kullanılmaktadır ve bunlar sadece bir dili kullanabilmektedirler. Yani ya Zazaca, ya da Kürtçe konuşabilmektedirler. Eger bu kitabın "İçindekiler" kısmına bakılırsa "Zaza" bakınız "Dımlı" yazar ve Dımlı içinde şu yazılmaktadır; "Dımlı, Hind-Ari, İrani veya Hind-Avrupa dillerindedir."* Yani burada Zazaca'nın Türkçe, Ermenice, Farsça, Asurca, Arapça ve de Kürtçe'nin bir lehçesi, diyalekti olduğunu ileri sürmedikleri gibi Zazaca'dan söz ederken Zaza dili diye konu edilir.

Avrupa'lı dilbilimciler, yazarlar bu terimleri kullanıyorlar diye biz de öyle diyoruz, gibi bir kanı kimsede doğmasın. Zaten öyle uzun yolları arşınlamaya gerek yok. Burnumuzun dibindeki halkımıza gidip baktığımız ve "*diyalekt, lehçe*" terimini halkımıza yönelttiğimiz zaman, alacağımız cevabın çok ilginç olacağını hemen belirtmek isterim. Bir Zaza ya şu soruyu yönelttiğimiz zaman;

"-Tı bı kamcin lehçeya qısey kenê / kena?"

(-Hangi lehçeyle konuşuyorsunuz?)" O Zaza'nın ilk tepkisi size bakıp gülmek olacaktır ve sonra da şu soruyu sormadanda edemeyecektir;

"-Lehçe çıçı yo? (-Lehçe nedir?)" Ama; sorunuzu değiştirip, şu şekilde sorarsanız;

"-Tı bı kamcin zıwana qısey kenê / kena? (-Hangi dilli konuşuyorsunuz?)" sorusunu o Zaza'ya yönelttiğiniz soruya karşılık alacağınız yanıt şu olacaktır;

"-Ez bı zıwanê Zazaki qısey kena. (-Zazaca diliyle

konusuyorum.)" Bunu ben kendim deneyerek yaşadım ve "lehçe" dediğimde, soruyu yönelttiğim yaşlı Zaza amca ve teyzenin o güzelim kahkahaları kulaklarımı çınlattı, bugün hala unutmuş değilim.

Anadili veya babadili Zazaca olanlar gidip "diyalekt, lehçe"nin ne olduğunu Zazaca yı bilen büyüklerinden sorsunlar. Tabiî malûpulasyon yapmadan, (büyüklerini cahilikle suçlamadan, 'okuma-yazma bilmiyor' ile küçümsemeden yöneltsinler sorularını). Bakalım "aydın", okuma-yazma bilen "entellektüellerimizin" alacağı yanıt ne olacaktır?

Dil: İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için sözcüklerle ya da işaretlerle yaptıkları anlaşma ve Stalinist teoriyi göz önüne alarak açıklarsak, şu şekilde yorumlayabiliriz; Ortak dil halk olmanın şartlarından biridir. Yani ülke sahibi olan bir halk, devlet sahibi olan bir halk, aynı zamanda ortak bir dile de sahiptir.

Diyalekt: Yalnızca bir bölgeye ait olan ve bir bölgede konuşulan, yapı olarak ana dilinden değişik özellik göstermeyen yalnızca söyleyiş tarzında bir değişiklik gösteren, yapı olarak bağlı olduğu anadile lokal bir yapı kazandıranı denir. Yani lokal dillerin adlandırılması, diyalekt/lehçe olarak gündemleşmektedir. Örneğin; İsveç dili ve Norveç dili birbirlerine o kadar yakındırlar ki, bu dillere iki dil demek insanın çok tuhafına gidiyor. Bu iki dile aynı dil demek daha uygun olur bence. Ama; İsveçliler, Norveççe için diyalektimizdir, demiyorlar. Norveççe tabirini kullanmayı daha uygun buluyorlar (Norveçliler de İsveççe için öyle bir tabir kullanmıyorlar).

Başka bir örnek verecek olursam; Finceyi (Finlandiyaca) örnek verebilirim. Finliler, Letonyaca, Estonyaca için diyalektimizdir demiyorlar. Aksine

Lentonyaca, Estonyaca dilleri diyorlar (ki, bu diller Finceye çok yakın dillerdir). Tabii bu da devlet olmanın vermiş olduğu avantajlardan biridir.

Konuyu çok basitleştirerek anlatmaya çalışırsam benim için ise dil, şudur diyebilirim (bugüne kadar bizlere dayatılan ve kabullendirilmeye çalışılan resmi görüşlerden çıkarmış sonuca göre):

Dil: Devleti, Bayrağı (veya vardır ama; resmi değildir) ve askeri olan halkların kullandığı ifade yapısına dil denir.

Diyalekt: Devleti, bayrağı ve askeri olmayan halkların kullandığı dil diyalektir. Bu 'espriyi' yapmaktan kendimi alıkoyamıyorum.

İlginc bir açıklama tarzı ama; günümüz gerçeğine çok yakın olan bir yorum şekli. Dolayısıyla bu gibi şeyleri yazdığımda, okuduğumda kendimi eski devirlere dalıp gitmekten men edemiyorum. Rönessanstan, Avrupa'da ki aydınlanma döneminden önce ki zaman diliminde buluveriyorum kendimi. 1500 yıllarında **Kopernikus (1473-1543)** "Güneş sistemi" üstüne teorisini yazıp açıkladığında, tüm dünyayı, kiliseyi ve papazları kendi karşısına aldı. Kopernikus'un ileri sürdüğü düşünceleri sadece şuydu; *"Dünya yerinde sabit değildir. Aksine dünya hem kendi yörüngesinde (çevresinde), hemde güneş'in yörüngesinde dönmektedir. Güneş'in yörüngesinde dönmesi bir yıl gibi bir zamanı almaktadır."* Kopernikus ta, Galileo gibi papazlardan, kiliseden ve gericilerden hakına düşeni almıştır... Kopernikus'tan sonra **Galileo Galilei (1564-1642)** deney ve gözlemleriyle aydınlanma dönemine kendini adamıştır. Deneylerinin ağırlık noktası ise; "Dinamik" olmuştur. Kopernikus ve Galileo kendilerini gerici kilisenin Enginisiyon mahkemelerinin pençesinden kurtarmışlardır. Onların kaderi **Giordano Bruno**'nunkine

benzemmemiştir. Giordano Bruno yedi yıllık bir ceza döneminden sonra canlı-canlı yakılmıştır. 1835 yılına kadar "dünya dönüyor" diye yazan tüm kitapların dağıtımı, basımı yasak ve varolanlar da yakılma kararına tabiydiler. Kilise bu düşünceleri 200 yıl boyunca yasakladı, inkar etti

"İnsanoğlu düşündükçe özgürdür, veya özgürleşebilir" diyor, **Albert Bayet**. Ne güzel bir yorum. İnsanoğlu özgür düşünüp özgürce üretmediği ve bu yeni özgür düşüncelerinden yeni teoriler yaratamadığı sürece özgür değildir. Onun içindir ki; yeni ve özgür düşünceler serbestçe söylenmeli, tartışmalara açılmalıdır. Neyin yanlış, neyin doğru olduğu ancak o zaman kesinleşir. Birde yanlış, doğru var mıdır? Yok mudur? Hayır, yanlış ve doğru olayı yoktur. Bu konuda hem J.P.Satre'ye hemde Shakespeare'ye katılıyorum. "Yanlış ve doğru yoktur. Benim için yanlış olan bir şey başkası için doğru olabilir. Benim için doğru olan bir şey başkası için yanlış olabilir" Eğer bu önermeyi kabul edersek, oturup biribirimizi anlamaya çalışarak tartışmalarımızı sürdürebiliriz. Çamur atmakla, anlamsız yorumlamalar, boş konuşmalar ve asılsız suçlamalarla bir insan yalnızca kendi cahil iç dünyasını gözler önüne serer. Kitap okumakla, belli kurum ve kuruluşlarda belli bir yere gelmekle/sahip olmakla aydın olunmuyor. Aydın olmanın kıstasları bana göre, çok daha kapsamlı ve kavramı daha genişçedir. Aydın/entellektüel olmak; cesaretle yenilikçi düşünceleri açıklamak, konudan habersiz ya da habersiz kitlelere konuyu korkusuzca götürmek, bilgilendirmek ve düşüncelerini savunmakla olur. Herşeye "evet" demek ve kuyrukçuluk yapmak, mevki hastalığına kapılmakla kişi aydın olmuyor.

Biz, kimsenin korkudan söyleyemediği düşünceleri

söylemeye/anlatmaya çalışıyoruz. Gecelerin o karanlık ihanet kokan boşluğundan, baskının sümürücü pençesinden, duman ve sisin içinden düşüncelerimizi, kökümüzün bağlı olduğu temelleri gözler önüne sereceğiz. Bu da bilinçli, uzman çalışmayla ancak gerçekleştirilebilir.

1210 yıllarında **Aristoteles'in** düşünceleri yasaklanmıştı/yasaktı. Bu düşünürün yazılarını, kitaplarını okuyanlar ölümle ödüllendiriliyorlardı. Ama; bu sure zarfında olan neydi, neler olmuştu? Hangi değişimler yaşandı? **Aristoteles, Galileo, Kopernikus, Copernic, Nicolas d'Autrecourt, Civan Aucassin, Michel Servet. Giordano Bruno**'ların düşünce ve görüşleri ortadan kaldırılabildi mi? (Ki, Michel Servet ve Giordano Bruno düşüncelerinden dolayı ateşte yakıldılar) Hayır. Baskı ve işkence ile insanoglunun düşünceleri mi değişti? Bu düşünürlere şeytanın kulları (moderin littertürde "hayin, ihanetçi"), cahiller denilmiyor muydu? Evet şimdi sormanın tam da sırasındır diye düşünüyorum:

Evet efendim ne oldu? Tarih kimi yargılıyor bugün? Genç şövalye **La Barne** kilisenin izniyle öldürüldü. Suçu mu neydi? Cevabını isterseniz yine biz verelim. Suçu; kilisenin yasak etmiş olduğu bir kitap olan "Felsefe sözlüğü"nü okumuş olmasıydı. peki bu genç şövalyenin başına geleni biliyormusunuz? Önce dili, sonra kafası kesilip ateşe atılıyor. Suçu "Felsefe sözlüğü"nü okumak. Evet kitap akumak.

Bakınız Avrupa'lı bazı aydın düşünürler ne diyorlar;

Montesquieu; "Gerici düşünce, geri zekalılıktır"

Voltaire; "Gerici düşünce, dünyayı kanla boyamıştır."

Diderot; "Gerici düşünce, insanın midesini

bulandıran şeydir."

Helvetius; "Gerici düşünce, bıçak gibi insanoğlunun başının belasıdır."

"Eğer insanoğlu düşüncelerini açık diyemiyorsa, insanlar arasında özgürlükten söz edilemez."

Voltaire. "-Bunları niye yazıyorsun/açıklıyorsun?" diyorsanız, bugün, geçmişte olanların en zalimanesini bulduğumuz 'modern' çağda yaşıyoruz derim.

Meseleyi ele almamın nedenini sadeleştirmeye çalışayım; tarihte karalama felsefesi sürdürmekle, baskı metodlarının yenilerini denemekle, özgür düşünce öldürülemediği. Dil, kültür üstüne yaptığımız çalışmalarımız şimdiden bir çok gerici, dar görüşçü çevreyi rahatsız etmiş durumda. Bu rahatsızlıklar hem yazılı, hem de sözlü olarak basına yansımıştır. Şunu belirtmeden edemeyeceğim; bize bu gibi ağır suçlamalarla gelen insanların, önce kendi tarihlerini ve sonrada günümüzde ne yaptıklarını göz önüne almaları gerekiyor kanısındayım. Ağır suçlamalarıyla ancak o zaman bize gelmelerini öneriyorum. Yeri gelmişken tarihten dini bir olayı aktarmak istiyorum. Birgün **İsa**, bir topluluğun bir kadını taşıdığını görür. İsa topluluğa yanaşır ve sorar;

"-Bu bayanı niçin taşıyorsunuz?" Topluluğun içinden ileri gelenlerden biri, kendinden oldukça emin ve yüksek bir sesle İsa'yı şöyle cevaplar

"-O bayan bir fahişedir. Günahları, suçu çoktur" der. İsa, döner topluluğa ve şöyle hitap eder;

"-İçinizde dürüst, suçu ve günahı olmayan, taşı atan, ilk insan olsun..." der ve bekler. Ama topluluktan ilk taşı attan bir türlü ileri çıkmaz...

Ben buradan, bize çirkin ağır suçlamalarla yönelen insanlara şunu illetmek istiyorum; karanlık güçlerden yardım, maaş aldığımızı ve onlarla birlikte

çalıştığımızı dile getirenler dedikodularla iftiralar üreteceğine, basına belgeleriyle veya kaynaklarıyla birlikte açıklamalıdır ve açıklasınlar (bu, biz Zaza uurtseverlerininide sevindirecektir). Bir kez daha vurguluyor ve sormak istiyorum; eğer bu iddiaları ileri sürenler bu kadar gizli istihbarat bilgilerini elde edebiliyorlarsa, bunu nasıl ve nereden elde ettiklerini elde ettiklerini açıklayabilirler mi? Ve üstelik, bu bilgileri, "kim" elde edebilerinide sormuyorum, burada da tartışmıyorum. Ancak akli-selim sahibi birilerinin meselenin üzerinde düşünmelidirler...

Yazan-çizen, konuşan, politika üreten, ya da ürettiklerini iddia eden her insan dediklerinde çok dikkatli olmak zorundadır. Yoksa gereksiz yere kuşku yaratmak, insanların kafasına soru işareti takmak suretiyle provakasyona yönelmek... **PROVAKTÖRLÜKTÜR**. Bugün bu soruyu biz sormasak bile, birgün ve mutlaka gelecek nesiller bu soruyu soracaktır... Şunu da düşünmeden insan edemiyor. Bu gibi düşünceleri ileri sürenler olmasın ki kendi pisliklerini ört-bas edebilmek için, bu tür çirkin iddialarını ileri sürmüş olsunlar?! Ayrıca, lütfen ne Zaza halkını, ne Kürt, ne de Türk halkını özgür düşünceye sahip olmayan insanlar yerine koysunlar. Çünkü, halklarımız hala yapılan bazı olumsuzlukları-hakaretleri unutmüş değildir.

Biz, düşünce, siyaset ve tarih geliştiremeyen insanlar değil, aksine uğraşlarımızı belli metodik ve sistemli çalışmalarımızla birlikte halkımızın kimlik arzusunun savunucuları olarak ve demokrat bir perspektifle dünya halklarının sınırsız kardeşliğinin temellerini atabileceğimizin bilincinde olarak, kardeşlik çağrılarımızı yorulmadan tekrarlayacağımızı da belirtmek isterim. Biz de, halkımızın kimlik arzusu ve bu dil teorisi düşüncelerimizle toplum

karşısına çıktığımızda, önümüze çıkarılacak engelleri, yani bizi nelerin beklediğini çok iyi biliyorduk. Yazıp-çizdiklerimizin bazı nasyonalist (düşüncelerinde hümanist/ insancıl ve sosyalist) kesimlerin rahatını kaçıracağını da biliyorduk. Zaten halkların kimlik arzusu, diyalekt ve lehçe sorununa ilişkin olarak böylesine 'ilginç' bir politika Ortadoğu devletlerinin sürekli uygulamaya geldikleri çirkin bir gelenektir. Türkler, İranlılar, Araplar Kürt dili için hep, "*Biz ayrı ayrı halklar değil, tek bir halkız (Türk, Arap, Fars, Kürt v.s). Ayrı bir dil değil, lehçemizdir, diyalektimizdir*" demiyorlar mı?

Bundan böyle, Ortadoğu devletlerinin uygulamış ve uygulamaya geldikleri zulüm politikalarının bilincinde olarak bu çirkin oyunun birer figuranları olmayacağız. Ve bu oyunlarına da gelmeyeceğiz Evet baylar, bizlerde akıllandık artık... Çünkü, artık biliyoruz ki bizim hakkımızda yazılarını kaleme alanlar, sümürgeci kültür sahibi öğretmenlerinden aldıkları dersi can-kulağıyla dinledikleri, dolayısıyla egemen devletlerin sümürgeci politikalarının muntazam bir izleyicileridirler. Tutum ve davranışlarıyla bu konuda oldukça net olduklarını her hal-û karda gözler önüne gururla seriyorlar BRAVO...

"Niçin yaşadığını bilen, nasıl yaşayacağını da bilir." diyor **Nietzche**. Günümüzde, tüm kıtalar ve adalarda 6000'e yakın dil kullanılmaktadır. Bunlardan sadece 600'e yakını yok olma tehlikesini aşmıştır; ve bu şekilde dünya dilleri arasında yerlerini perçinleştirmişlerdir. Alaska'da ki **Fairbanks Üniversitesi** dilbilimcilerinden (lingivist) **Michael Kraus**'un 06.01.1996'da **New Scientist** dergisinde yayınlanan makalesinde yukarda bahis konusu olan olgular tartışma götürmez bir açıklıkla vurgulanmış olup, bilimsel verilerle güçlendirilmiştir.

Var olan dillerden bir çoğu nüfus sayısı yok denecek kadar az topluluklardan tarafından kullanılmaktadır. Bir çok dilde, yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Dünyanın en ufak dili **Aorecedir (AORE)**. Bu dil, Ölü deniz kıyılarındaki **Öre Vanvata Cuhuriyetin'de** yalnızca bir kişi tarafından kullanılmaktadır.

Bir çok dil yok olurken, bunun yanında bir çok dilde kendini yenilemektedir. Bu kendini, yeniden yenileme süreci çoğu kez bilim ve tekniğin gelişmesiyle yakından ilgilidir. Bilim ve tekniğin gelişim göstermesi sadece insanoğlunun günlük yaşantısında değil onun dili üzerinde de bir değişim yaratmaktadır. Yani bilim ve tekniğin gelişmesi ile birlikte bütün dillerde ortak olan bilim ve tekniğin kendisine özgü termonolojisi ortaya çıkar. Bilim ve teknikle birlikte ortaya çıkan bu kelimeler diğer dillerde yansımaktadır. Avrupa'nın bir çok ülkesi, ortak bir dilin yaratılmasını istediklerinden, Avrupa dilleri arasındaki benzerlikleri artırma çabalarını yoğunlaştırmışlardır. Bundan dolayı teknik alanda oluşturulan kelimeler değiştirilmemektedir. Buda kanımca atılmış olan en mantıki adımdır (Ama; dillerin kendi özünü korumasını da savunmadan edemeyeceğim). Örneğin; Zazaca kalkıp Televizyon'u *bewnayox* (seyretgeç) Radio'yu da *goşdayox* (dinlengeç) yapamayız. Yaratılan bu kelimeler suni olduğundan kalıcıda olamazlar ve buna verilecek örnekler binlercedir. Kelimeler kendi öz orjininde geliştikçe daha sağlıklı bir yapı kazanır. Örneğin İsveç dilinde hala korunmakta olan Türkçe "*kalabalik, Kiosk (köşk kökenli bir kelime), dolma v.s*" özün korunmasına verebileceğim örnekler arasındadır. Çünkü; suni kelimeler cümle içinde anlamsızlık yaratabilecekleri gibi, cümlenin telafüsünde de dengesizlik yaratabilirler. Bu, bir dil

için iyi sonuçlar yaratmayan bir gelişmedir. Bundan dolayı da dilin kapısı her zaman diğer dillerden gelebilecek kelimelere açık olmalıdır ("bu vesileyle tüm dillere lehçedir diyebilelim??"). Ki, bir dilden diğer bir dile kelimeler gümrüksüz girebilirsin. Bu dilin fakırlığı değil aksine dilin zenginleştirilmesidir. Örneğin, İngilizcede yüz değil, binlerce yabancı kelime, isim vardır. Bunlar Latince'den, Grekçe'den (Yunanca), Eski İrlandaca'dan Fransızca'dan, İspanyolca'dan v.d dillerden "yatay geçiş" yapmışlardır. Bu değişiklik sadece dilde değil, yemek kültüründe ve toplum yaşantısında da kendisini göstermiştir. Dilin gelişmesi taze kanla olur. Bu gelişim anlamını yeni kanın damarlarda süzülmesinde bulur. Halk damarlar, dilde kandır. Kan damarlarda, dilde halk kitlelerinin arasında yaşamını canlılaştırmaktadır. Ondan dolayıdır ki, her insan kendi diliyle düşünmeli, konuşmalı ve okumalıdır. Kendi dilinden utanmak aydın ve halkının kültürel onurundan nasibini almış aklıselim hiç bir insanın yapabileceği tavır değildir. Kendi dilinden utanan, çocuklarında da bu kara utancı yamalar ve çocukları da bu utançla büyür. Bu terbiyeyle büyüyen çocuklar toplum içerisinde kendilerini yarım-yamalak hisederler. Tabii ki bu hata çocukların değil ebeveynleridir. Ana dili Zazaca olan ailelerde Zazaca değilde başka bir dil okutulup, yazdırılıp öğretiliyorsa bu düpedüz kökünü inkar etme ve özünü pazarlama olayıdır. Bunun adı kendi ana diline ve kendi özüne yabancılaşmaktır. Başka bir deyimle saygısızlıktır.

Avrupa'da her dilin, lehçenin okullarda okutulma ve öğretilme hakkı vardır. Çocuklarının ana dilleri ile eğitim görmesini isteyen aileler çocuklarını ana dil eğitimine göndermektedirler. Eşlerden birinin Avrupa'lı olması bu kaideyi bozmamaktadır (Zaza

ve Avrupa'lı eşlerden olan çocuklar Zazaca ana dil öğretmeni bulunmadığı için, aile büyüklerince çocukların buldukları ülkenin dilini öğrenmeleri tercih edilmektedir). Burada başka halklardan, başka milletlerden evlenmiş olan tanıdığım bazı Zaza kişiliklerden örnekler vermeyi istiyorum. Bu tanıdıklarımın biri bir Türk'le, ikincisi bir Zazayla ve üçüncüde bir Kürt'le evli. Türk'le evli olanın evinde Zazaca ve Türkçe konuşulmakta. Yani çocuk babasıyla Zazaca, annesiyle Türkçe konuşmakta. İkinci örnekte çocuklar anne ve babaları ile sürekli Zazaca konuşmakta ve son örnekte de durum biraz farklı, Kürt bayanla evli olanda ise konuşulan dil Kürtçedir. Ayrıca çocuklara okulda öğretilen yazı ve okuma dilide Kürtçedir. Verebileceğim örnekler sadece bunlar değil. Eşlerin her ikisinde Zaza olduğu ama çocukların Zazaca yerine Kürtçe, Türkçe veya Avrupa dillerinden birini kulanması oldukça revaçtadır. Bu kendi dilinden kopuşun bir sonucu olarak, çocuklar ya hiç bir dili tam olarak konuşamamakta veya hepsini yarım yamalak konuşmaktadırlar. Peki çocuklara ne oluyor? Çocuklar hangi kimliğe sahip oluyorlar? Çocuklar hangi ülkenin evlatları (vatandaşları) oluyorlar? Tabii ki bu soruların cevabını çocuklar verecek değil ya. Ama şu var ki çocuklar psikolojikmen bir baskı altında kalıyorlar ve yalancılık bir savunma aracı olarak devreye geçiyor. Çocuk yalancılığı kalıtım yoluyla değil toplumsal, çevresel baskılardan edinmiş oluyor. Tabii bu yaratılan değer sadece savunma mekanizmasıdır. Bu çocuklar milletler arasında kimlisizliklerini kavradıkları zaman bir çelişki ile karşı karşıya kalıyorlar. Bu çelişki çocukta saldırgan, sinirli ve konuşulmaya gelmiyen bir kişilik yaratır ve yaratılabilecek güzelim bir kuşak böylece heba edilir. Buna sebep olan elbette ki Zaza anne ve

babalardır. Yazımın girişine neden Nietzsche'nin bu deyimini "*Niçin yaşadığını bilen, nasıl yaşayacağını bilir.*" aldığı mı sorabilirsiniz. Almama gerekçe şuydu; Bizden gelecek kuşaklara miras olarak kalan sadece dil ve geride bıraktığımız eserlerimizdir. Eserlerimizden kastım çocuklarımız ve dilimizdeki yazılı dokümanlardır. Bu vesileyle her insan diline sahip çıkmasını bilmeli ve yok olmasını engellemelidir. Bilindiği gibi günlük konuşma dili 300-500 kelimeyi geçmemektedir. Bunu gelecek kuşaklarımıza öğretmek kanımca zor olmamalı. Çocuklarınıza köklerini tanımasını sağlayın onlara milletler ve halklar arasında bir ulusal kimlik ve gelecek kazandırın. Zaza dili ve lehçelerini birbirine kaynaştırın ve çocuklarınızın Zaza çocukları ile tanışmasını sağlayın. Bugünden çocuklarınıza yapacağınız ulusal yatırım, geleceğe dönük yapılmış en mantıklı, en kazançlı yatırımdır. Bu yazdıklarım da milliyetçilik yaptığımı sananlar olabilir veya beni milliyetçilikle suçlayabilirler. Ben bu düşünceye hiç bir şekilde katılmıyorum. Yeri gelmişken burada büyük düşünür **Bertrand Russell**'den bir alıntı yapmayı daha uygun görüyorum. Bu alıntı kendisine **Woodrow Wyatt** tarafından yöneltilmiş bir soruya Bertrand Russell'in vermiş olduğu cevaptır.

Wyatt - *Sizce milliyetçilik iyi bir şey mi, kötü bir şey mi?*
Russell- *Milliyetçiliğin Kültür ve politika yönlerini birbirinden ayırmak gerekir. Kültür bakımından bugünkü dünyanın içinde bulunduğu tekrenklilik oldukça tatsız bir şeydir.....Edebiyatta, sanatta, dilde ve her türlü kültür işlerinde değişikliği sürdürmek için milliyetçilik istenebilir. Ama, politika yönünden alırsanız, milliyetçiliğin kötü bir şey olduğu su götürmez. Milliyetçi politikayı iyi gösterecek tek şey bulunabileceğini sanmıyorum.*

Milliyetçilik, bizim en doğal olan meşru hakları-

mızı, kimlik hakımızı savunmamızda değil aksine kimlik ve meşru haklarımızın inkar edilmesinde aranmalıdır.

Şimdi de "diyalektimizle" diğer "DİYALEKTLERİ" (hata dilimizi "lehçe" olarak görenlerin de anlaması bakımından) birkaç örnekle karşılaştıralım. Ve varsa benzerliklerini, farklılıklarını hep birlikte görelim.

	Türkçe	Zazaca	Kürtçe
1	Ağlamak	Bermayış	Gırin
2	Ağız	Fek	Dev
3	Aç	Vêşan	Birçî
4	Aç!	Akı!	Veke!
5	Açmak	Akerdiş	Vêkırın
6	Acı	Nu	Tûj
7	Acı	Tun (guzi)	Tûj
8	Açılmak	Abyayış	Vêkırın
9	Açılmış	Akewtiş	Vêbûn
10	Aşağı indirmek	War kerdış	Ber bi jêr kirdin
11	Akşam	Şan	Êvar
12	Alt-üst	Verdim	Berpêş
13	Alın	Çare	Enî
14	Amca kızı	Dedkêyna	Dotmam
15	Amca oğlu	Deza	Pısmam
16	Anne	May	Dê
17	Arka	Dım	Paş
18	Arkadaş	Embaz (olwaz)	Heval
19	Arkası	Bahdo	Dawi
20	Armut	Mıroy	Hurmî
21	At (atmak)!	Berzı	Bavê
22	At (atmak)!	Çekı	Bavê
23	At (hayvan)	Estor, hestor	Hesp
24	Atmak	Çekerdış	Avêtin
25	Atmak	Eştiş	Avetin
26	Ay	Aşmi	Hîv
27	Ayak	Ling	Pî, pê

28 Aynı	Zey	Wek
29 Ayran	Do	Dew
30 Ayrı	Ciya	Cûde
31 Ayrılmak	Abıryayış	Jı hev cûde kırım,
32 Baba	Pi	Bav
33 Bacı, kız kardeş	Way	Xwışk, xweng
34 Badem ağacı	Vamêr	Dara behiva
35 Badem	Vami	Bihîv
36 Beddua	Zewt	Nifir
37 Bekçi	Qolçi	Bekçî
38 Bel	Miyane	Pışt
39 Bir	Jew, zu	Yek
40 Bir parça	Lete yê	Parçekî
41 Buğday	Xele	Genim
42 Burun	Zinci	Poz
43 Bıçak	Kardi	Kêr
44 Bırak!	Veradı!	Berde!
45 Bırakmak	Veradayış	Berdan
46 Cimri	Kojo	Çıkoz, Destgirtî
47 Çamur	Linci	Celb, herî, mûle
48 Çağır!	Vêyndı!	Banke
49 Çabuk	Rew	Zû
50 Çalmak	Cenayış	Lêxıstın, lêdan
51 Çalmak	Trawutış	Dızı kırım
52 Çalıyor	Tıraweno	Dizî dike
53 Çeşme	Piyar	Kani
54 Çekmek	Antış	Kışandin
55 Çürümüş (ezik)	Hingılısyayış	Qerimandin
56 Çevirmek	Açarnayış	Vegerandin
57 Çevre	Çorşme	Dor
58 Çocuk	Qeçek	Zaro
59 Çok, fazla	Vêşi	Zahf
60 Çorap	Puçık	Gore
61 Çubuk	Çuwe (şeft)	Ço
62 Çıtırık	Çılk	Dılop
63 Damla	Dalpa	Dılop

64 Davul	Nıqara	Def
65 Dayı oğlu	Xalza	Xwarzî
66 Değiştirmek	Vırnayış	Guhartın
67 Değiştirdi	Vırna	Guhart
68 Değirmen	Ariye	Aş
69 Deli	Xint	Dîn / Şêt
70 Dere otu	Kormit	Dêjnik (tere)
71 Devirmek	Dimdayış	Qulupandin
72 Diğeri	Abını	Yadın
73 Dişi	Mak	Mi
74 Dik!	Bıderzı!	Bidirû
75 Dikmek	Deştış	Dirûtın
76 Diz	Saqe (çaqe)	Çok
77 Dokumacı	Çılag	Karkerê tevnê
78 Dokumak	Çılage	Tevn
79 Dokumak	Ratêynayış	Tevn
80 Dokumacılık	Hiramey	Tevn kirin
81 Dokumacılık	Çılagey	Raçandin
82 Dokuyorlar	Ratenenê	Tevn dikin
83 Domuz	Xoz	Berez
84 Don	Pırên	Kıras
85 Dul	Viya	Bi
86 Dur!	Vındı!	Bise!
87 Durmak	Vınderdış	Sekinandin
88 Duvar	Dês	Dûwar
89 Düğme	Zırar (gocak, mak)	Bişkov
90 Düğün	Vêyve	Dawet
91 Dün	Vızêr	Duh
92 Dön!	Agêyri!	Vegeri!
93 Dış kapı	Kêber	Derî
94 Eğri	Çewt	Xwar
95 Eşek	Her	Ker
96 Eşek yavrusu	Sipe	Caj / Kurık
97 Elma ağacı	Sayêr	Dara sêva
98 Erkek	Camêrd	Pêya, mêr
99 Ev	Ban, kêye	Xani, mal

100	Ev	Kêye	Mal
101	Ezik, çürümüş	Hingilisyayış	Qerimî
102	Fare	Mere	Mışk
103	Şafak	Sodır	Berbang, Şefeq
104	Gecikmek	Berey ameyiş	Dereng hatın
105	Geçiyor	Ravêreno	Derbas dibe
106	Geçmek	Ravêrdiş	Derbas bûn
107	Gel!	Bê!	Were!
108	Gelin	Vêyv	Bûk
109	Gelmek	Ameyiş	Hatın
110	Getirmek	Ardiş	Anin
111	Geyik	Kozpez	Pezkûvî
112	Gezdirmek	Çarnayış	Gerand
113	Gidiyor	Şino	Dıçe
114	Git!	Şo!	Bıçe!
115	Git!	Şo!	Heri!
116	Gitmek	Şiyayış	Çûyin
117	Gülmek	Huwatış	Kenîn
118	Güneş	Tiji (tinc)	Roj
119	Güvercin	Bewran	Kevok
120	Görünmek	Asayış	Xwanê, Xuya kırıñ
121	Götürmek	Berdiş	Bırın, dıbın
123	Hala	Êm	Met
124	Halk	Şar	Gel
125	Kürek	Hiwe	Bêr
126	Haşlamak	Xaşêynayenî	Kelandin
127	Homurmak	Hurmayış	Xirxirdike
128	Hırsız	Tırotık	Dız
129	Irmak	La	Çem
130	İç!	Bışmı!	Vexwe!
131	İçindekiler	Têyestey	Naverok
132	İçmek	Şımitenî	Vexwarin
133	İçmek	Şımitiş	Vexwarin
134	İnce	Tenık	Zirav
135	İsim	Name	Nav
136	İtelemek	Tot (têmdayış)	Kut kırıñ

137	Kaldırmak	Hewadayış	Rakirin
138	Kaldırmak	Werzaynayış	Rakirin
139	Kale	Dız	Kel (Kela Dimdim)
140	Kalın barsak	Loqre	Rovî
141	Karıştırmak	Şanêynayış	Tevhev kirin
142	Karıştırıyorlar	Şananê pê	Tevhev dikin
143	Kaş	Bicey	Mijang
144	Kavga	Lej	Şer, Pevçûn
145	Kavun	Beşila	Kelek (Qavûn)
146	Kaynamak	Pêşayış	Kelandin
147	Kaynana	Vıstewra	Xezûr
148	Kaynat!	Xaşêyn!	Bikelîni!
149	Kaynatmak	Gırêynayış	Kelandin
150	Kaynamak	Gırêyayış	Kelandin
151	Kaz!	Aşanı!	Bikolîne!
152	Kazmak	Aşanayış	Kolandin
153	Keklik	Zerec	Kew
154	Keser	Buxşi	Birik
155	Kesmek	Bıbirnı	Jêki
156	Kesti	Bırna	Jêkir
157	Kesti	Cıkerd	Jêkir
158	Konmak, inmek	Anışt	Danin
159	Kucaklaşmak	Pêşyayış	Hembêz kirin
160	Kulak	Goş	Guh
161	Kurt	Verg	Gur
162	Kusmak	Vırıtış	Verişin
163	Kuzu	Verek	Berxik
164	Köy	Dew	Gund
165	Köylü	Dewij	Gundi
166	Köz	Kosewi, xonzıl	Bizot
167	Kılıç	Şemşêr	Şûr
168	Mide	Pize	Zik
169	Nasıl?	Senin?	Çawa?
170	Ne diyor?	Se vano?	Çi dibêje?
171	Ne söyledi?	Se va?	Çi got?
172	O (erkekler için)	Êy/O	Ew/Wî

173	O (kadınlar için)	A (qandê cınya)	Ew/Wê
174	O kadar	Héndıkı	Hoqasa
175	Odun	Koli	Êzing
176	Okumak	Wendış	Xwendın
177	Olmak	Biyayış	Çêbûn
178	Olur	Beno	Dibe
179	Olmaz	Nêbeno	Nabe
180	Ondan (bayan)	Ay ra (cınya)	Jı wi (jin)
181	Ondan dolayı	Co ra	Jı bo wi
182	Ondan (erkek)	Êy ra (camêrd)	Ji wi (mer)
183	Onlar	Ay	Ew
184	Onlar	Êy	Ew
185	Onlar	İna	Wana
186	Ot	Vaş	Gıya
187	Öğlen	Dihir	Nivro
188	Öbürgün	Birro	Du sibe
189	Ölçmek	Peymıtış	Pıvan
190	Ön	Verni	Pêşî
191	Önsöz	Vervatenı	Pêşgotın
192	Pahlı	Vay	Buha
193	Parmak	Gışt, ingışt	Tilî (bêçî)
194	Pazar	Kırê	Yekşem
195	Pekmez	Rıb	Dıms, mot
196	Pencere	Teqa (şıbak)	Baca, Pencere
197	Pışirmek	Pewtış	Pışırandın
198	Sabah	Şewra	Sibe
199	Sakal	Erdeş	Rî
200	Saklamak	Nımıtış	Veşartin
201	Sancı	Tewatenı	Êş
202	Saman	Sımer	Ka
203	Seçmek	Weçeynayış	Hilbijêrtin
204	Ser!	Rakı!	Raxîne
205	Sermek	Rakerdeş	Raxistin
206	Sicim	La	Ben
207	Sonbahar	Wesar	Payız
208	Sözlü (bayan)	Waştı (cınya)	Dergisî (jin)

209	Sözlü (erkek)	Waşte (camêrd)	Dergısî (mêr)
210	Taş	Si (kerra)	Kevir
211	Allah	Homa	Xuda, xwedê
212	Tavşan	Arwêş	Keroşk
213	Tavuk	Kerg	Mirîşk
214	Ter	Ariq	Xuydan
215	Teyze	Dayzo, yaykîd	Xaltî
216	Teyze kızı	Xalkêyna	Keçxaltî
217	Tilki	Lu, luwer	Rovî
218	Toplamak	Arêkerdiş	Berev kirin
219	Toplanmak	Arêbiyayiş	Kombûn, bervbûn
220	Toprak	Hér	Ax
221	Tığ	Goçin	Şûjin
222	Tıraş	Taşıtış	Kurkirin
223	Türkü	Dêr (dêyr)	Stran
224	Uyanmak	Aya biyayiş	Şiyar bûn
225	Uzun	Derg	Dirêj
226	Üç	Hirê	Sê
227	Üşümek	Cemıdyayiş	Qerisandin
228	Üzüm	Engur	Tirî
229	Var	Esto	Heye
230	Vurmak	Pırodayiş	Lêdan
231	Yağmur	Yaxır, varan	Baran
232	Yakmak	Acivinayiş	Pêxistin
233	Yakmak	Veşnayiş	Şewitandin
234	Yalamak	Lêseyiş	Dilêse
235	Yandı	Veşa	Şewitî
236	Yanmak	Veşayiş	Şewitîn
237	Yapabilir	Şeno	Dıkare
238	Yara	Dırbet	Brin
239	Yaralı	Dırbetın	Brindar
240	Yastık	Balışna	Balıf
241	Yatsı	Êre	Esır
242	Yazmak	Nuştış	Nivisandin
243	Yazı	Nuşte	Nivis
244	Yenge	Bırcınya	Jinê bira

245	Yerinde	Herundi	Cîyê xu da
246	Yoğur!	Bı alawı!	Hevîrê çêke
247	Yoğurmak	Alawıtış	Hevîr çêkırın
248	Yok	Çınyo	Tuneye
249	Yürek	Zeri	Dıl
250	Yüzmek	Asnaw	Ajne
251	Yıldırım	Vırso	Brûsk
252	Yıldız	Êstare	Stêrk
253	Yırtmak	Dırnayış	Qetandin

Cümle yapısı

Benim yengemdir.
 Senin acılarınla.
 Ne okuyorsun?
 Senin kanından bir damla.
 Arkadaşlardan
 Onu çal!
 Ben dağların eteklerinden aşağı iniyorum.
 Siz geldiniz.
 Siz ne yiyeceksiniz?
 Siz nereye gidiyorsunuz?
 Nereye gidiyorsun?
 Kanımı ısıttı.
 Biz gideceğiz.
 Şimdiden.
 O gelen kimdir?
 Yürüyerek (yayan) gitti.
 Birlikte.
 Baban ne yapıyor?
 Elma ağacı.
 Ne yapıyorsun?
 Nasılsın?
 Nereden gelisyorsun?
 Senin yanında.
 Badem ağacı.
 Dayı kızı.
 Aç değilim.

Benim dediğim gibi (şekilde).

Zeki'den.

Onlar'dan.

Onlar ne yapıyorlar.

Vıraştena rıstan

Bıracınya mın a.
Bı êşanê to ya
Çıçı wananê?
Dıropê goni ya to ra
Enbazan ra
Êy /ay bitır!
Ez koyan sera yena war.
Şıma amey?
Şımayê çıçı wenê?
Şımayê şınê koti?
Şınê koti?
Goniya mı kerdı germ
Ma yê şırê.
Nıka ra
O kamo yeno?
Pay şı
Pê dı
Piyê to seken o?
Sayer
Sekenê?
Seninê?
Tı yê koti ra yenê?
To hetı
Vamer
Xalkêyna
Zeki ma va
Zeki ra
İna ra
İna yê sekenê?
Ez vêşan niya.

Çêkirina hevokan

Jina birê min e.
Tev êşa te
Çı dıxwini?
Dilopekî ji xwına te
Jı hevalan
Wîya dızı ke!
Ez ji serê çıyan tême xwar.
Hûn hatın?
Hûn çı dıxwın?
Hûn dıçın ku?
Dı çı ku?
Xwına min germ kir
Em ê herın.
Ji nuha ve
Ew kîye tê
Bi pê çû
Bı hevra
Bavê te çı dıke?
Dara sêva
Çı dıki?
Çawayi?
Tu ji ku tê?
Cem te
Dara behiva
Qızxal
Wek min got
Jı Zeki
Jı wana
Ew çı dıkin?
Ez ne birçime.

Not: Aşağıda Kürtçe'de, Türkçe'de ve dilimizde tabiata ki canlıları, insan vücudunun organlarını, akrabalık adlandırmalarını olduğu gibi aktarıyorum. Çünkü; bu kelimeler ve cümleler dillerin kökenini oluşturuyorlar. Dilbilimciler, dil tezlerini hazırlarken, dilin yapısını oluşturan bu sözcükleride temel alıp dilleri, diyalektleri ve lehçeleri belirlemektedirler.

Mevsimler

Sonbahar	Payız	Payız
Kış	Zımistan	Zivistan
Yaz	Amnan	Havîn
Bahar	Wesar	Bihar

İnsan vücudunun organları

Ter	Arıq	Xuydan
Kaş	Bırwe	Birû
Kirpik	Bıcey	Mîjang
Göz	Çım	Çav
Çene	Çenge	Erzink, Agûşk
Omuz	Doşi	Pî
Diş	Dından	Diran
Sakal	Erdeş	Rî, rû
Kemik	Este	Hestî
Kulak	Goş	Guh
Göz yaşı	Hêrs	Rondik, hêsir
Parmak	Ingışt	Telî
Kamış, penis	Kırd	Kîr
Vajina, am	Kıs	Quz
Kalın barsak	Loqre	Rovî
Bacak, ayak	Ling	Pî
Bel	Miyane	Mil
Arka	Paşti	Pışt
Mide, karın	Pize	Zik
Kalp	Qesba	Dil
Baş	Sere	Ser, kele
Burun	Zinci	Poz
Gönül, kalp	Zeri	Dil
Ağız	Fek	Dev

Günün vakitleri

Şafak	Sodır	Berbang, Şefeç
Sabah	Şewra	Sibe
Öğlenden önce	Vera Dahir	Ber bi nîvro
Öğlen	Dahir	Nîvro
İkindiden önce	Vera êre	Ber bi esir
İkindi	Êre, perroz	Muxrib
Öğleden sonra	Vera şan	Ber bi êvarê
Gece	Şan	Şev
Yarın	Meştı	Do
Dün	Vızêr	Sibe, sibeyî

Gök cisimleri

Güneş	Tiji	Ro, tav
Ay	Aşmi	Hîv
Yıldız	Estare	Stêr
Yağmur	Yaxır, varan, vant	Baran
Kar	Vewır	Berf
Yıldırım	Vırso,	Brusk

Meyveler, sebzeler ve naturel isimler

Dağ	Ko	Çiya
Irmak	La	Çem
Nehir	Ro	
Nehir kıyısı	Rover	
Toprak	Êrd	Ax, herî
Orman	Mêşe	Darîstan
Buğday	Xele	Genim
Tomatez	Şamık	Firingî
Üzüm	Engur	Tirî
Kavun	Beşila	Kelek, qavûn
Elma	Sa	Sêv
Armut	Mıroy	Hurmî
Badem	Vami	Bihîv, badem
Ot	Vaş	Gîya
Dere otu	Kormit	Dêjnik

Akrabalık

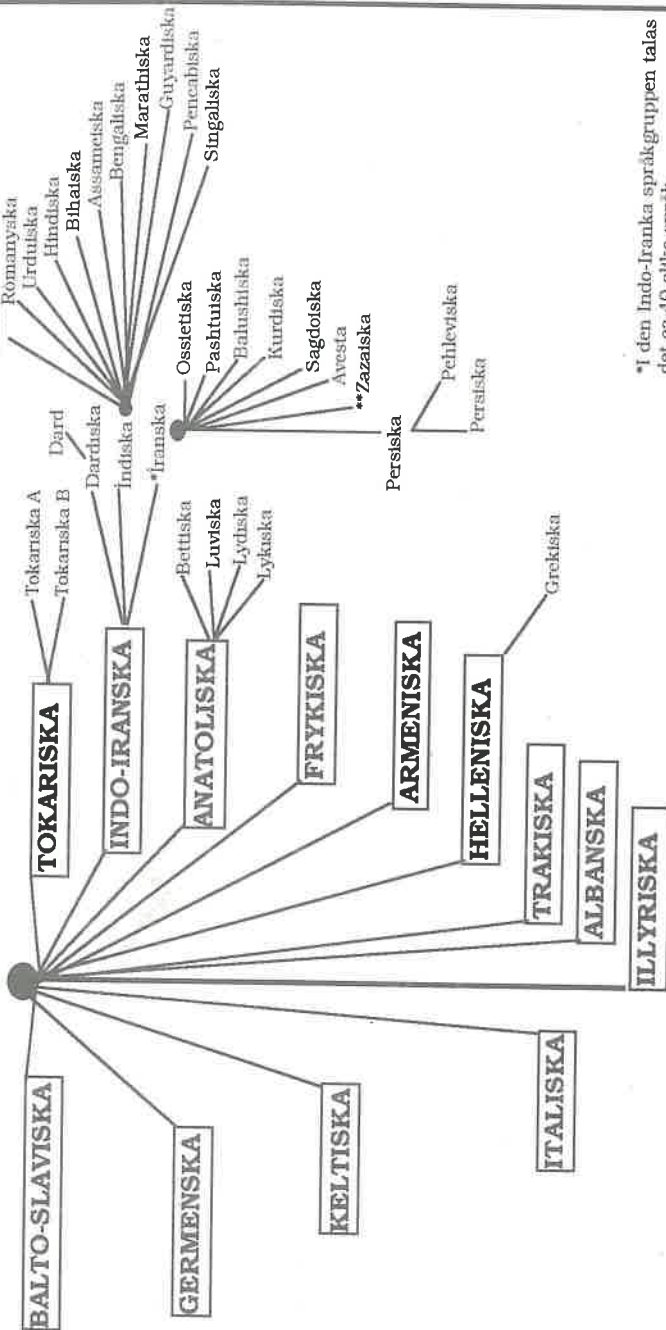
Baba	Pi	Bav
Anne	May	Dê
Bacı	Way	Xwışk (xweng)
Yegen	Warza	Zaro xweng
Yegen	Bırarza	Zaro bira
Teyze	Dayzo	Xaltî
Hala	Ém	Met
Yenge	Bıarcınya	Jinê bira
Nıŝanlı	Waşti/Waşte	Destgirtî
Gelin	Vêyv	Bûk
Amca oğlu	Deza	Pismam
Amca kızı	Dedkêyna	Dotmam
Arkadaş	Embaz (olwaz)	Heval
Kaynana	Vıstewra	Xezûr
Yenge	Xalcını	Jinxal

Hayvanlar

Tavşan	Arwêŝ	Keroşk
Tilki	Lu/Luwer	Rovî
Kurt	Verg	Gur
At	Estor	Hesp
Tavuk	Kerg	Mirîşk
İnek	Manga	Çêlek
Eşek	Her	Ker
Fare	Merre	Mışk
Keklik	Zerec	Kew
Kirpi	Diji	Jûjî
Akrep	Demaŝkul	Eqrep
Sıpa	Sipe (cêhŝ)	Caj, kurik
Domuz	Xoz	Berez (xenzîr)

Vår språkfamilj - Indo-Europeiska

PROTO - INDO-EUROPEISKA

*I den Indo-Iranska språkgruppen talas det ca 40 olika språk.

**Författarens egen inplacering. F. J

Svenska

A a
 B b
 C c
 D d
 E e
 F f
 G g
 H h
 I i
 J j
 K k
 L l
 M m
 N n
 O o
 P p
 Q q
 R r
 S s
 T t
 U u
 V v
 W w
 X x
 Y y
 Z z
 Å å
 Ä ä
 Ö ö

Zazaïska

A a Adır
 B b Ban
 C c Camêrd
 Ç ç Çare
 D d Dês
 E e Engur
 Ê ê Êywan
 É é Érd
 F f Fek
 G g Goş
 H h Hérr
 I ı Ingıst
 İ i İsoť
 J j Jew
 K k Kerg
 L l Lu
 M m Manga
 N n Nan
 O o Olwaz
 P p Pi
 R r Ray
 S s Sol
 Ş ş Şar
 T t Tiji
 U u Uris
 Ü ü Üf kerdış
 V v Vami
 W w Way
 Y y Yünan
 Z z Zebeş
 X x Xele
 Q q Qesba
 = 32

Kurdiska

A a
 B b
 C c
 Ç ç
 D d
 E e
 Ê ê
 F f
 G g
 H h
 İ i
 Î î
 J j
 K k
 L l
 M m
 N n
 O o
 P p
 R r
 S s
 Ş ş
 T t
 Û û
 U u
 V v
 W w
 Y y
 Z z
 X x
 Q q
 = 31

Turkiska

A a
 B b
 C c
 Ç ç
 D d
 E e
 F f
 G g
 Ğ ğ
 H h
 I ı
 İ i
 J j
 K k
 L l
 M m
 N n
 O o
 Ö ö
 P p
 R r
 S s
 Ş ş
 T t
 U u
 Ü ü
 V v
 Y y
 Z z
 = 29

**Om du vill bli respekterad
av andra folk och få din
nationella identitet känd
bland världens länder
måste du först bevara
din nationella identitet.**

Varför detta arbete? Det kan man fråga sig. Allt handlar om att vårt språk zazaitskan kallas för en dialekt. Med mitt arbete tänkte jag ta fram de stora skillnaderna mellan vårt språk zazaitska och andra språk. Den lilla ordboken efter artikeln kan vara till stor hjälp för olika myndigheter och andra så att zazaitskan inte ska blandas ihop med de andra språken. Jag hoppas att mitt lilla arbete kan vara en hjälp och det min skyldighet som en zaza att tillkännage den fakta som jag känner till

Skillnaden mellan Zazaitska, Kurdiska och Turkiska

För att kunna hitta enigheten mellan två språk måste man kontrollera från vilka språk de har kommit och från vilka språk de har utvecklats. Det gör man genom att studera tidiga ord och uttryck. Det är därför språkforskare alltid forskar i de ursprungliga orden som namn på blommor, på djur, på naturfenom och den grammatiska uppbyggnaden blir det första steget för forskningen. På det sättet bestämmer forskarna och förstärker sina teorier om ett språks ursprung.

Språkets utveckling börjar med bilder. Människan utvecklade skriftspråket genom bilder. Bilderna har blivit skriftspråkets grundpelare samtidigt har det blivit nyckeln för kommunikation mellan människor.

Det sociala människosläktets liv börjar med klanlivet. Människan som har hamnat i avlägsna trakter från sin klan, har hämtat med sig sitt språks karaktär. Förvisningar, tvångsförflyttning exil eller av ren äventyrslystnad är en del av de faktorer som har fått människor möta andra kulturer. När människorna har gett sig iväg till de okända landskapen har det också orsakat språkets spridning.

Thomas Young, språkforskare, har lagt fram sin teori år 1813 på följande sätt; "sanskritiska, grekiska, latinska, keltiska, germanska, och persiska

(iranska) är från samma språkgrupp" och han har gett en gruppbeteckning till de här språken "Indo-Europeiska språket" och enligt honom är de som talar det Indo-Europeiska språken "Arier".

Exempel:

Svenska	Zazaiska	Engelska	Turkiska
Est	Esto	There is	Var
Ägg	Hag, hak	Egg	Yumurta
Häst	Estor, hestor	Horse	At
Navel	Nak	Navel	Göbek
Hår	Por	Hair	Saç
Salt	Sol	Salt (solt)	Tuz
Varg	Verg	Wolf (volv)	Kurt
Vad (Vad sa du?)	Va (ti se va?)	What	Ne (Ne dedin?)

Zazaiskan har lånat ord eller har blivit påverkat av folkgrupper som har bosatt sig mellan Eufrat och Tigris (Mesopotamien) före zazaer eller efter zazaer. T.ex. från persiskan, armeniskan, huriskan, hititskan, sumeriskan, grekiskan, turkiskan och andra språk har påverkat zazaiskan. I dagens zazaiska finns och används låneorden. Det betyder inte att zazaiskan är en dialekt till de här språken att det finns låneord i ett språk kan inte bevisa att det språket är en dialekt. Zazaernas land har varit centrum för krig, kapitulationer, sidenvägen och nomadfolks vilopunkt. Detta har blivit orsak till att zazaiskan har berikats med ord från andra språk. Varken zazaernas kulturliv eller språk har påverkats eller förändrats så mycket och förändringarna har inte varit bestående över tid.

I Europa försöker en del "intellektuella zazaer" bilda teorier om zazaiskan och vill se zazaiskan som en dialekt till en del andra olika språk. Det visar att

de inte har förstått zazaiska språket och kulturen till fullo. Om de verkligen vill se zazaiskan som en dialekt och om de forskar ordentligt så ska de inte glömma bort att zazaiskan är ganska nära det persiska språket (för det tillhör det Indo-Iranska) så är det inte mer logiskt att säga att zazaiskan är en dialekt till persiskan? Då återstår bara en sak att de måste med historiska forskningsmaterial bevisa detta. Indo-Europeiska språkets forskare har med sina verk framfört och bevisat att zazaiskan är en av dem äldsta språken som talas i mellanöstern. Om man läser Oskar Manns, Karl Hadanks, Cl.J.Richs, A.V.Le Coqs och Peter Lerchs verk om språk så ser man att enligt de här språkforskarna är zazaiskan är ett fristående språk. På sidan 4780 i boken "*Encyclopedia of Languages and Linguistics*" hittar man följande; "*The languages spoken in Turkey are Turkish, Kurdish (Kurmanchi), Zaza, Cherkess, Aghbas, Laz, Georgian, Arabic, Armenian e.t.c*" (Språken som talas i Turkiet är turkiska, kurdiska (kurmanji), zazaiska, tjerkes, abkasiska, laz, georgiska, arabiska, armenska e.t.c) längre ner på samma sida finner man följande; "*Turkish is spoken throughout the country. Kurdish, with its dialects, and Zaza are spoken mainly in eastern and southeastern Anatolia*" (Turkiska talas över hela landet. Kurdiska, med dess dialekter, och zaza talas huvudsakligen i östra och sydöstra Anatolien.) I samma bok kan man se de här raderna också "Analfabeterna bland dem som talar kurdiska, zaza osv. ute på landsbygden, är oftast enspråkiga" alltså de talar zazaiska eller kurdiska och de förstår inte varandra. Om man slår upp ZAZA i det här tiobandsverket så ser man zaza i en förteckning över världens språk, alltså inte bland dialekterna. På "Zaza" står det se "Dimli" och på dimli står det kort att det ett iranskt, indoariskt eller

indoeuropeiskt språk. Alltså zazaiskan står inte som en dialekt till *kurdiska, turkiska, asyriska, armeniska, persiska eller arabiska*. När de talar om zazaiska så talar de om ett språk inte om en dialekt.

Det ska inte uppfattas att vi bara kopierar europeiska språkforskarnas idéer och genom deras idéer vill vi övertyga allmänheten om vårt språk, inte är en dialekt. Tvärtom vänder vi oss till vårt folk som står ett steg nära oss och om vi frågar om vår "dialekt" zazaiska kommer svaret vara verkligen intressant. Om vi ställer en sådan fråga till en zaza (som inte kan turkiska och kurdiska);

"-*Ti bi kamcin lehçeya qısey kenê/kena?* (Med vilken dialekt pratar du?) Zazaens första reaktion blir troligen ett leende och han/hon kan inte låta bli att ställa den här frågan tillbaka.

"-*Lehçe çiçi yo?* " (-Vad är en dialekt?) Men om ni ändrar er fråga och ställer frågan på det här sättet;

"-*Ti bi kamcin zıwana qısey kenê/kena?* (-Med vilket språk pratar du?) Så kommer svaret att bli;

"-*Ez bi zıwanê Zazaki qısey kena.*" (-Jag pratar det zazaiska språket.) Den här frågan har jag själv ställt och deras skratt över ordet dialekt kan jag ännu inte glömma bort. De som har zazaiska som modersmål kan utan manipulation ställa en sådan fråga till sina föräldrar (och fråga sina föräldrar utan att vara förnedrande över bristande skolgång) Får vi se vilket svar ska våra "intellektuella" akademiker få?

Språk; Det som människorna tänker och känner kan medföra en gemensam kommunikationsnyckel. Om man använder sig av den Stalinistiska teorin så förklarar man språket på det här sättet; "Gemensamt språk är grunden till en nation. Alltså ett folk som har en nation har också ett gemensamt språk.

Dialekt; Språk i lokal utformning, bygdemål. En

dialekt är en del av ett språk och skiljer sig inte så mycket från sin moderform. Det enda som skiljer sig från modersspråk är uttalet och några lokala uttryck. (T.ex. Korv/Kôrv, Gott/Gôtt).

Det svenska språket och det norska språket är så nära varandra så det vore bättre att säga att de är ett språk med olika dialekter. Men, när svenskarna uttalar sig om det norska språket så säger det inte att det att norskan är en dialekt till svenska, utan ett helt eget språk.

Om jag ska ge ett annat exempel är det finska språket. Finländare säger aldrig att estniska, lettiska och litauiska är en dialekt till finskan. De här språken är mycket nära till det finska språket. Detta beror på att de här länderna har sin egen stat. Om jag ska mycket enkelt förklara hur jag uppfattar vad ett språk är, så skulle jag säga på följande sätt;

Språk; Kommunikationsnyckeln mellan ett folk som har en stat, en flagga och en armé kallas språk.

Dialekt; Ett folk som inte har en stat, en flagga (kanske finns men inte accepterats) eller en armé är en dialekt. Jag kan inte låta bli att skämta. Jag vet det var mycket intressant förklaring men den verkar passa i dagens samhälle.

För att kunna förklara min ståndpunkt tvingas jag gå tillbaka i tiden. Kanske i sådana banor att ni inte till en början kan förstå vad all den här historien har med saken att göra. Jag litar då på Ditt tålmod, käre läsare. Pusselbitarna kommer att falla på plats. Före renässansens Europa, före reformerna på 1500-talet kom **Kopernikus** (1473-1543) med sin teori om sol systemet. När han skrev ned sin teori och berättade om den så förtörnade han kyrkan och blev dömd till döden. Kopernikus sa bara detta; "Världen står inte still på sin plats, tvärtom den snurrar i sin bana och i solens bana. Kretsloppet om

solen tar ett år." Kopernikus liksom Galileo har inte kunnat rädda sig från kyrkan, prästerna och de fundamentalisternas klor... Efter Kopernikus har **Galileo Galilei** (1564-1642) med sin forskning hjälpt och tillägnat sin tid för förnyelsen. Hans forsknings ståndpunkt var "*Dynamik*". På ett sätt har Kopernikus och Galileo kunnat rädda sig ur kyrkans inkvisitionsdomstol. Deras öde har inte blivit som Giordano Brunos. Efter sju års fängelsevistelse brändes G.B levande. Fram till år 1835 var de böcker som beskrev jorden snurrar förbjudna att trycka, att edera och böcker som ändå lyckades nå läsarna brändes. Under 200 år förbjöd kyrkan sådana idéer.

"När människan tänker då är den fri eller kan bli fri" säger **Albert Bayet**. Vilken fin förklaring till det hela. När människan inte fritt kan tänka och utveckla sina åsikter och om man inte kan utveckla nya teorier utifrån fria tankar så är människan inte fri. Det därför alla fria tankar och teorier måste uttalas, komma till tal i diskussioner utan hinder. Då kan man utveckla tankarna ännu mer och kanske se vad som är rätt eller fel. Den andra viktiga saken är om det finns rätt eller fel? Nej, det finns inte rätt eller fel. Här tänker jag som **J.P.Satre** och **Shakespeare**. "*Rätt eller fel finns inte. Det som är fel för mig kan vara rätt för någon annan och det som är rätt för mig kan vara fel för någon annan.*" Om vi accepterar den här teorin så kan vi förstå varandra och då kan vi sätta oss och fortsätta med våra diskussioner. När vi talar illa om varandra, kallar varandra för agenter och förrädare, pratar om varandra utan kunskap kan vi bara visa en människas tomma inre värld. Genom att läsa böcker eller att få plats i statliga organ betyder inte automatiskt att man är en intellektuell person. För

att kunna bli en förnyare och en intellektuell så måste man kunna lyssna utan fördomar och verkligen vilja försöka förstå andra människors åsikter. Endast i en samvaro och i en ständig diskussion med andra kan en människas tankar utvecklas. Dessutom krävs en stor portion mod. Mod att uttrycka sina åsikter och mod att ta in andras åsikter. Det krävs också mod för att stå upp för de åsikter som man verkligen tror på. Ingen tjänar på en ja-sägares åsikt, då en utveckling inte kommer till stånd. Intellektuellismen ställer sannerligen också sina krav på de intellektuella.

Vi försöker bara uttrycka åsikter som så många inte har vågat uttrycka under åratals, annat än i goda vänners lag. Från nattens förrädiska mörka djup, från förtryckets utsugande klor, från dimman ska vi dra fram våra fria tankar och var våra rötter kommer ifrån. Detta kan bara göras genom modet att uttrycka sina åsikter och modet att lyssna.

Under 1210-talet var **Aristoteles**'s idéer och tankar förbjudna. Den som ändå läste filosofens skrifter fick dödsdomen som en present. Vad hände under den här långa tidsperioden? Vilka förändringar upplevde vi? Kunde Aristoteles, Galileo, Kopernikus, Copernic, Nicolas d'Autrecourt, Civan Aucassin, Michel Servet. Giordano Brunos idéer förintas (*t.o.m. Michel Servet och Giordano Brunos fria tankar och längtan efter fria tankar blev deras bränning*)? Nej! Kunde förtryck och tortyr ändra människans fria tankar? Kallades inte de här filosoferna för satans barn och idioter? Nu är det dags att se på följande fråga lite närmare. -Ja, vad var det som hände under de här åren? Vem dömer historien av idag? Den unga riddaren La Barne mördades på kyrkans order. Vad hade han gjort? Hans brott var att han hade läst "Filosofins ordbok",

vilken kyrkan hade bannlyst. Vet ni vad som hände med den unga riddaren? Först skars hans tunga ut och sen skildes huvudet från hans kropp, därefter blev hans döda kropp kastad i elden. Den unge mannen som behandlades så grymt var skyldig till att ha läst en bannlyst bok. Lika bestialiska är vi inte idag, eller?

Så säger en del av Europeiska intellektuella om de reaktionära och hindrande fanatiska politiska idéerna och jag tycker att de som är hinder för zazaspråkets- och kulturens utveckling är lika reaktionärer. Då tycker jag att de här Europeiska filosofernas uttalande gäller även idag. Så här uttalar de sig om reaktionära åsikter;

Montesquieu; "En reaktionär åsikt är en efterbliven åsikt."

Voltaire; "Reaktionära åsikter har färgat världen med blod."

Diderot; "En reaktionär åsikt är en åsikt som får mig att kräkas."

Helvetius; "En reaktionär åsikt betyder liksom en kniv bekymmer för människan."

Voltaire säger också; "-Om människan inte kan säga sina åsikter fritt i ett samhälle då kan människorna inte prata om frihet." Käre läsare, nu undrar ni kanske; -Varför skriver du de här sakerna som vi redan känner till? Om ni undrar så svarar jag er; -Det som upplevdes under 1200-talet och 1800-talet är faktiskt inte bara av historiskt intresse. Det pågår än idag i vårt utvecklade samhälle. I dagens samhälle är det dock inte bara Guds talesmän som bannlyser åsikter utan framförallt dagens store Gud, Penningen. Det sägs att historien ska lära oss något, fast ibland undrar man.

Jag ska nu försöka förkorta mitt resonemang. Trots "smutskastningsfilosofi", nya moderna tortyr

medel och förtryckningsmetoder, under historiens gång har inte fria tankar kunnat mördas. Vårt arbete om zazaernas språk och kultur har redan stört många reaktionärer och nationalistiska kretsar. Låt mig få besvara dem som inte vill lyssna på det jag vill säga och slår ifrån sig med båda händerna. Jag vill säga till dem som hellre än att sakligt diskutera inleder en "pajkastningstävling", vi vill inte kasta tillbaka, vi vill samarbeta och få fram hela sanningen. Jag vill också säga dessa ord till de som vill smutsa ner vårt namn med att vi är agenter, att vi får stöd av turkiska säkerhetspolisen (MIT) och att vi jobbar med dem det är inte sant. Istället för att utveckla lögner om människor som jobbar med Zazafrågan, är det bättre att gå till massmedia med de dokument ni här (en sådan dokumentpresentation kommer att glädja även oss patrioterna). Ännu en gång vill jag ställa min fråga; -De personer som kommer med sina förnedrande agentteorier om oss Zazaer och detta är min undran. Hur kan de få fram sådana hemliga dokument från MIT? Först måste de visa hur de har kunnat ta fram sådana dokument om oss zazaer? Här vill jag inte diskutera om "Vem" som kan skaffa sådana dokument. Jag lämnar frågan öppen om hur man skaffar fram nödvändig information från säkerhetspolisen, det är upp till läsarens fantasi.

De som skriver och de som är politiskt aktiva måste vara mycket försiktiga med sina uttalanden. Annars orsakas onödigt tvivel och genom att lämna falska uppgifter så förbrukas förtroendekapitalet för den personens del. Det viktigaste är att de inte ska tro att folket är idioter som inte kan tänka själva. Vårt folk har inte glömt bort de här människornas fientliga beteende i gamla tider.

Vi är inte sådana människor som inte kan

utveckla nya tankar, politik och en ny historia för oss. Tvärtom, med vårt jobb utvecklar vi en ny metodik med ett nytt systematiskt arbete, med det arbetet ska vi bevara vårt folks identitet. Med vårt demokratiska perspektiv ska vi vara försvarare till världens förbrödring. Utan att tröttna kommer vi att försvara och ropa vår broderskapslogan. Vi visste vad som väntade oss när vi kom fram med vårt folk zazaernas identitetsönskemål och vi visste väl vilka hinder vi skulle komma möta om vår språk teori. Vi visste att det som vi skrev och uttryckte oss med skulle besvära och störa många nationalister (*de som tror att de är humanister och socialister*). Minoritetfolks nationella identitet, språk- och dialektteorin i Mellanöstern har varit en smutsig statlig tradition som endast ska tjäna till att utrota minoriteter. Turkarna, iranierna, araberna har under århundraden sagt: -Vi är inte olika folk. Vi är ett enda folk. Vi har inte olika språk, kurdiskan är vår dialekt.

Efter vårt arbete för vårt folk och för vårt språk kommer vi inte att bli en leksak för Mellanösterns stater och inte heller i deras politiska spel. Spelet är slut. Med oss kommer det börja en ny tid för Zazaer. Så är det, mina herrar, vi har också väckts av drömmen av att vara ett folk. Därför att vi har också märkt att de som skriver om zazaer har lärt sig spelet av sina kolonialistiska makthavare och de har haft en bra lärare. Det bevisar de genom att skriva och lura massmedian med falska teorier och detta gör de med stor stolthet. B R A V O...

"Den som vet varför den lever, vet också hur den ska leva" säger **Nietzsche**. Av dagens 6000 olika språk är det högst 600 som kan anses ha sådan livskraft att deras framtid är säkrad, förutspår **Michael Kraus**, språkvetare (lingvist) vid Universitet

i Fairbanks, Alaska. I tidskriften *New Scientist* (96.01.06) lägger han fram sina forskningsresultat om dessa 600 språk och bevisar detta vetenskapligt. Av dessa språk, talas många i sin tur av en så begränsad grupp människor de är utrotningshotade. Världens minsta språk är Aoreiska, Det talas i Öriket Vanuata i Stilla havet.

En del språk försvinner men många språk förnyas sig. Förnyelsen influeras av teknikens och vetenskapens landvinningar. Teknikens och vetenskapens utveckling ändrar inte bara människans vardagliga liv. Den påverkar och ändrar samtidigt människans språk, en ny terminologi skapas. Den nya terminologin brukar bli internationell. De Europeiska länderna ville under århundraden skapa ett gemensamt språk. Tack vare teknikens och vetenskapens utveckling har nästan den ideologin lyckats. I dagens forskning samarbetar forskare från flera länder och det är då naturligt att hitta gemensamma termer. Detta tycker jag personligen är en mycket klok satsning (men jag menar inte att ett språk inte ska försvara sitt ursprung). T.ex. På zazaiska kan vi säga "*Bewnayox*" för "TV" eller "*Goşdayox*" för radio men dessa ord kommer att vara så konstgjorda och de kommer inte leva länge i tal- och skriftspråket. Därför att de kan bli svåra att uttala och det kan ändra ordens mening. Detta är inte så bra för ett språk. Språkets dörr måste vara öppet för främmande ord. Det finns tusentals exempel på låneord att räkna upp som fungerar i språket i sin ursprungliga form och endast förändras till språkets grammatiska form. En del ord kan passa till ett annat språk utan tullavgift. Detta betyder inte att språket är fattigt, tvärtom är detta språkets rikedom. Det finns exempel på låneord att räkna upp som fungerar i sin

ursprungliga form. Ett ord måste utvecklas i sitt ursprung och endast förändras till språkets grammatiska form. T.ex. i svenska språket bevaras fortfarande turkiska ord som kalabalik, kiosk och dolma. T.ex. har dagens engelska inte hundra främmande ord, utan har tusentals främmande ord från olika språk. Dessa ord kommer från latinet, grekiskan, gaeliskan, franskan, spanskan o.s.v. och har adopterats av engelskan. Det är inte bara en språklig förändring, utan också en förändring som speglas i matvanor och kultur. Människan är ett flockdjur, och i ett modernt samhälle har kommunikationerna underlättat vår möjlighet att umgås, och många möten sker då mellan olika språk och kultur. Varje möte berikar kulturen och språket. Språkets förnyelse är som en blodtransfusion. Detta får sin betydelse när blodet rinner i språkets ådror, om folket är ådrorna och språket är blodet. Blodet i ådrorna och språket bland folkmassorna får livskraft. Därför måste varenda människa tänka på sitt språk, skriva på sitt språk och tala sitt språk. Att skämmas för sitt språk ska inte tillhöra de personernas karaktär som är bildade och medvetna om sitt folk och sin kultur. De som skäms över sitt språk, överför sin skam till sina barn och deras barn växer upp med deras skam. Barn som växer upp med den här moralen i samhället tappar sina rötter i det förflutna och därmed en stor del av sin identitet. Självklart är detta inte barnens fel, felet är föräldrarnas. De familjerna som har zazaiska som modersmål och lär sina barn ett annat språk, gör att barnen inte kan tala, skriva och läsa sitt modersmål och inte heller kan få kontakt med sina historiska rötter. På det här sättet utplånas ett språk. För att det språket som föräldrarna inte använder vill inte eller kan inte barnen lära sig heller och för mig

betyder detta att man förnekar sina rötter och sitt språk. Med andra ord är det vanvördigt.

I Europa har alla språk och dialekter rätt att undervisas i skolorna. De familjerna som vill att deras barn ska få lära sig sitt modersmål får hemspråksundervisning. Även om en av föräldrarna är från Europa så har barnen rätt till hemspråksundervisning. För att hålla båda delarna i sin identitet levande. Föräldrar väljer dock ofta det språket som talas i landet de bor i. Orsaken till detta att det inte finns zazaikalärare och undervisning skolorna. Här vill jag påpeka en annan sak. En del zazaer som jag känner och som är gifta med människor som tillhör en annan nationalitet och har ett annat språk som modersmål har också en del andra problem. Till exempel en av de zazaer som jag känner är gift med en turkiska, den andra är gift med en zazaiska och det tredje är gift med en kurdiska. Den familjen där pappan är zaza och mamman är turkiska, talar barnet respektive språk med respektive föräldern. Den zaza som är gift med en zazaiska hos dem talas det bara zazaiska. Hos den zaza som är gift med en kurdiska är saken lite annorlunda. Där finns en del konflikter. I den familjen talas bara kurdiska och hemspråksundervisningen sker på kurdiska. Jag kan ge mer exempel om sådana konflikter. T.ex. där båda föräldrarna talar zazaiska, men av politiska skäl väljer att skicka sina barn till turkiska eller kurdiska undervisningar. Finns detta, betyder det att man kommer ifrån sitt modersmål. Barnen lär sig ett språk helt och hållet, eller blandar ihop alla dessa språk. Men vad händer med barnen? Vilken identitet har dessa barn? Till vilket nationalitet hör de? Självklart är det inte barnen som ska svara på alla dessa frågor. Men man ska inte glömma bort att hos barn skaffas en

psykologisk identitetskrise. När barnen är bland andra nationaliteter och känner sig nationallös börjar deras "-Vem är jag?" konflikt. Denna konflikt gör att barn blir aggressiva, angripande och svåra att få kontakt med. Barn, vår framtidsblommor, framtidens hopp och vår framtida generation blir på det sättet helt förstörd. Orsaken till barnens dåliga framtid är tyvärr okunniga föräldrar.

När jag började skriva tog jag Nietzsches "Den som vet varför den lever, vet också hur den ska leva" det kan hända att ni undrar varför jag skrev detta. Jag skrev ner dessa ord för att påpeka en viktig sak. Det som blir kvar efter oss när vi dör, det är vårt verk. Med verk menar jag våra barn och våra skriftliga dokument på vårt språk. Därför måste man alltid försvara sitt språk till högsta grad och på det sättet hindra att zazaiskan ska dö ut. Vi använder vårt dagliga tal högst 300-500 ord och jag tror att det inte ska vara svårt att lära våra barn dessa vardagliga orden. Ge barnen sina zazaiska rötter ge dem deras nationalitets identitet och stolthet. Förening det Zazaiska språket och dess dialekter och lär era barn att leka med zaza barn. Skaffa kontakt mellan zaza barn. Från idag är den satsningen som ni ska göra med era barn, en satsning för framtiden och den satsningen är den klokaste satsningen som man kan göra. De ord som jag skriver kan uppfattas nationalistiska själv uppfattar jag inte det som nationalistiskt att bevara sitt språk. Då skulle världens länders språkinstitutioner vara nationalistiska. Här ska göra några citat av filosofen och tänkaren **Bertrand Russell**. Det här citatet är egentligen Bertrand Russells svar till **Woodrow Wyatts** fråga.

Wyatt- Tycker ni att nationalismen är bra eller dålig?

Russell- "...Man måste skilja på nationalismen i kultur- och politisk hänseende. På den kulturella sidan är det smaklöst att världen är så enfärgad...." och sen fortsätter han så; "-Inom litteratur, konst, i språk och all kultur kan man acceptera nationalism. Men om man ser på saken från politikens sida så är nationalism självklart inte bra. Man kan inte visa en enda sak som kan bevisa att nationalismen är bra".

Nationalism ska inte letas efter i våra självklara nationella identitetsönskningar och rätten att använda vårt språk. Nationalismen ska letas efter i de teorierna som vill förrinta oss, vårt språk och vår kultur. Att förneka oss zazaer våra rättigheter är nationalism.

Nu kan vi jämföra vår "dialekt" (för den som kallar vårt språk för dialekt kan kontrollera ordentligt) och andra "DIALEKTER" så kan vi titta på likheterna och olikheterna tillsammans.

	Svenska	Zazaiska	Kurdiska	Turkiska
1	Andra	Abim	Yadin	Diğeri
2	Dricker	Şımtış	Vewxarin	İçmek
3	Stjäl	Tirawutış	Dizî kirin	Çalmak
4	Bak	Dim	Paş	Arka
5	Bakom	Bahdo	Dawî	Arkası
6	Barn	Çeçek	Zaro	Çocuk
7	Bli, vara	Beno	Dibe	Olur
8	Blixt	Virso	Brûsk	Yıldırım
9	Bonde	Dewj	Gundî	Köylü
10	Brann	Veşa	Şewitî	Yandı
11	Brud	Vêyv	Bûk	Gelin
12	Bråk	Lej	Pevçûn	Kavga
13	Bränner	Veşnayış	Şewitandin	Yakmak
14	Bröllop	Vêyve	Dawet	Düğün
15	By	Dew	Gund	Köy
16	Byter	Vırnayış	Guhartin	Değiştirmek
17	Bytte	Vırna	Guhart	Değiştirdi
18	De	Ay	Ew	Onlar
19	De väver	Ratenenê	Tevin dikin	Dokuyorlar
20	De/dem	Êy	Ew	Onlar
21	Dem	Îna	Wana	Onlar
22	Det går inte	Nê beno	Nabe	Olmaz
23	Dill	Kormit	Dêjnik, tere	Dere otu
24	Drar	Antış	Kişandin	Çekmek
25	Drick!	Bışmı!	Vexwe!	İç!
26	Dricker	Şımeno	Vedxwe	İçiyor
27	Droppe	Dalpa	Dilop	Damla
28	Druvsirap	Rıb	Dimis, mot	Peksimet
29	Duka!	Rakı!	Raxîne!	Ser!
30	Dukar	Rakerdış	Raxistin	Sermek
31	Duva	Bewran	Kevok	Güvercin
32	Dyr	Vay	Buha	Pahlı
33	Därför	Cora	Ji bo wî	Ondan dolayı
34	En bit	Leteyê	Parçekî	Bir parça
35	En, ett	Jew, zu, yew	Yek	Bir
36	Faster	Êm	Met	Hala
37	Finger	İngışt	Tilî, bêçî	Parmak
38	Finns	Esto	Heye	Var
39	Finns inte	Çınyo	Tuneye	Yok
40	Folk	Şar	Gel	Halk
41	Fot	Ling	Pî	Ayak
42	Fram	Verni	Pêşî	Ön

43	Fryser	Cemıdyayış	Sarbûn	Üşümek
44	Från henne	Ayra	Ji wî	Ondan
45	Från honom	Ëyra	Ji wî	Ondan
46	Färdigkokt	Pêyşayış	Şiv çêkirin	Pişmek
47	Fästman	Waşte	Dergisi	Sözlü, nişanlı
48	Fästmö	Waşti	Dergisi	Sözlü, nişanlı
49	Fästning	Dız	Kel, qele	Kale
50	Fönster	Teqa	Baca, pencere	Pencere
51	Förbannelse	Zewt	Nifir	Bedua
52	Förord	Vervatenı	Pêşgotin	Önsöz
53	Glöd	Kosewi, xonzıl	Bizot	Köz
54	Gris	Xoz	Berez	Domuz
55	Gryning	Sodır	Berbang, şefeq	Şafak
56	Gräter	Bermayış	Girîn	Ağlamak
57	Gräs	Vaş	Gıya	Ot
58	Gräv!	Aşanı!	Bikoline!	Kaz!
59	Gräver	Aşaynayış	Kolandin	Kazmak
60	Gud	Homa	Xuda	Allah
61	Passerar	Ravêrdış	Derbas bûn	Geçmek
62	Gå!	Şo!	Biçe, heri!	Git!
63	Går förbi	Ravêreno	Derbas dibe	Geçiyor
64	Går	Şiyayış	Çüyin	Gitmek
65	Gömmer	Nimıtış	Veşartin	Saklamak
66	Han	O, êy	Ew, wî	O (erkekler için)
67	Han går	Şıno	Dıçe	Gidiyor
68	Hare	Arwêş	Keroşk	Tavşan
69	Lägenhet	Ban	Xani	Ev
70	Hem	Kêye	Mal	Ev
71	Hjärta	Zeri	Dil	Yürek
72	Hon	A	Ew, wê	O
73	Hungrig	Vêşan	Birçî	Aç
74	Hur	Senin	Çawa	Nasıl
75	Hämtar	Ardış	Anın	Getirmek
76	Häst	Estor	Hesp	At
77	Hö	Sımer	Ka	Ot
78	Höst	Wesar	Payız	Sonbahar
79	Idiot	Xint	Din	Deli
80	Igår	Vızêr	Duh, do	Dün
81	I övermorgon	Birro	Du sibe	Öbürgün
82	Innehåll	Têyestey	Naverok	İçindekiler
83	Jord	Hérr	Ax	Toprak
84	Kalsonger	Pirên	Kiras	Don
85	Kan	Şeno	Dikare	Yapabilir
86	Kasta!	Berzil	Bavê!	At (Atmak)!

87	Kastar	Eştış	Avêtin	Atmak
88	Knapp	Mak	Bişkov	Düğme
89	Kniv	Kardi	Kêr	Bişak
90	Knâda degen!	Bı alawı!	Hevirê çêke!	Yoğur!
91	Knâ	Saqe	Çok	Diz
92	Kom!	Bê!	Were!	Gel!
93	Kommer	Amyayış	Hatin	Gelmek
94	Kompis	Embaz	Heval	Arkadaş
95	Kramar	Pêşyayış	hembêz kirin	Kucaklaşmak
96	Kran	Piyar	Kani	Çeşme
97	Krâkas, spy	Vırtış	Verişin	Kusmak
98	Kudde	Balışna	Balıf	Yastık
99	Kusin	Deza	Pismam	Amcazade
100	Kusin	Xalkêyna	Keçxaltî	Teyze kızı
101	Kusin	Xalza	Xwarzî	Dayızade
102	Kusin	Dedkêyna	Dotmam	Amca kızı
103	Kvarn	Ariye	Aş	Değirmen
104	Kvinna, Hustru	Mak	Mi	Kadın, eş, dişi
105	Kyckling	Kerg	Mirîşk	Tavuk
106	Lagar (mat)	Pewtış	Pişirandin	Pişirmek
107	Lamm	Verek	Berxik	Kuzu
108	Landar	Anışt	Danin	Konmak
109	Lika	Zey	Wek	Aynı
110	Lyfter	Hewadayış	Rakirin	Kaldırmak
111	Lång	Derg	Dirêj	Uzun
112	Lära	Linci	Herî	Çamur
113	Läsa	Wendış	Xwendin	Okumak
114	Mage	Pize	Zik	Mide
115	Mamma	May, ma	Dê, dayik	Anne
116	Man	Camêrd	Peya, mêr	Erkek
117	Mandel	Vami	Bihîv	Badem
118	Mandelträd	Vamer	Dara bihîva	Badem ağacı
119	Melon	Beşila	Kelek, qavûn	Kavun
120	Middag	Dihir, êre	Nivro	Oğlen
121	Miljö	Çorşme	Dor	Çevre
122	Morgon	Şewra	Sibe	Sabah
123	Morra	Hurmayış	Xirxir kirin	Homurdamak
124	Mun	Fek	Dev	Ağız
125	Mus	Mere	Mişk	Fare
126	Mycket	Vêşi	Zahf, zêde	Çok, fazla
127	Måne	Aşmi	Hîv	Ay
128	Mäter	Peymıtış	Pîvan	Ölçmek
129	Namn	Name	Nav	Ad, isim
130	Natt	Şan	Şev	Akşam

131	Näsa	Zinci	Poz	Burun
132	Panna	Çare	Enî	Alın
133	Pappa	Pi	Bav	Baba
134	Plockar	Weçeynayış	Hilbêjêrîn	Seçmek
135	På sin plats	Herun dı	Cîyê xwe da	Yerinde
136	Päron	Mıroy	Hurmî	Armut
137	Rakar	Taşıtış	Kûr kirin	Tıraş etmek
138	Raphöna	Zerec	Kew	Keklik
139	Regn	Varıt, varan	Baran	Yağmur
140	Rep	La	Bend	Sicim
141	Ropar	Vêyındayış	Ban kirin	Çağır
142	Ruttnar	Hingılısyayış	Qerimî	Ezik
143	Rygg	Miyane	Pışt	Bel
144	Räv	Lu	Rovî	Tilki
145	Rör	Şanêynayış	Tevhev kirin	Karıştırmak
146	Rör ihop	Pêşanayış	Tevhev kirin	Karıştırmıyorlar
147	Samlar, plockar	Arêkerdış	Berev kirin	Toplamak
148	Samlas	Arêbiyayış	Kombûn	Toplanmak
149	Separat	Çiya	Cûde	Ayrı
150	Simmar	Asnaw	Ajne	Yüzmek
151	Sjud!	Xaşêym!	Bikelîne!	Haşla!
152	Sjuder	Xaşêynayış	Kelandin	Haşlamak
153	Ska bli	Biyayış	Çêbûn	Olmak
154	Skar	Bırna	Jêkir	Kesti
155	Skarvyxa	Buxşi	Birik	Keser
156	Skiljer	Abıryayış	Qetandin	Ayrırmak
157	Skiner	Akewtış	Vêbûn	Açılmış
158	Skör, skir	Tenik	Zirav	İnce
159	Skjuta på	Tot kerdeni	Kut kirin	İtelemek
160	Skrattar	Huwayış	Kenîn	Gülmek
161	Skrift	Nuşte	Nivîs	Yazı
162	Skriver	Nuştış	Nivîsandin	Yazmak
163	Skyffel	Hîwe	Bêr	Kürek
164	Skymning	Ère	Esir	Yatsı
165	Skägg	Erdış	Rû, rî	Sakal
166	Skär	Cıkerdış	Jêkirîn	Kesti
167	Skär!	Bıbırnı!	Jêki!	Kes!
168	Slickar	Lêseno	Dilese	Yalamak
169	Slâr	Pırodayış	Lêdan	Vurmak
170	Släng!	Çeki!, Berzı!	Bavê!	At (Atmak)!
171	Slänger	Çekerdış	Avêtin	Atmak
172	Släpp!	Veradı!	Berde!	Bırak
173	Släpper	Veradayış	Berdan	Bırak!
174	Snabb	Rew	Zû	Çabuk

175	Sned	Çewt	Xwar	Eğri
176	Snål	Kojo	Çikoz	Cimri
177	Sol	Tiji	Roj, tav	Güneş
178	Spelar	Cenayış	Lêxistin	almak
179	Spiller	Çilk	Dilop	Çıtırık
180	Stanna!	Vındı!	Bise!	Dur!
181	Stannar	Vınderdış	Sekinîn	Durmak
182	Stark	Nu	Tûj	Acı
183	Stark	Tun	Tûj	Acı
184	Stav, batong	Çuwe	Ço	Çubuk
185	Sten	Si	Kevir	Taş
186	Stjäl	Tirawıtış	Dizî kirin	Çalmak
187	Stjärna	Estare	Stêrk	Yıldız
188	Strumpor	Puçık	Gore	Çorap
189	Svett	Arıq	Xweydan	Ter
190	Svärgerska	Bıarcınya	Jinê bira	Yenge
191	Svärd	Şemşêr	Şûr	Kılıç
192	Svärmor	Vıstewra	Xezûr	Kaynana
193	Sy!	Bıderzı!	Bıdırû!	Dik!
194	Synes, syns	Asayış	Xwanê kirin	Görünmek
195	Syr	Deştış	Dirûtin	Dikmek
196	Syster	Way	Xweşk, xweng	Bacı
197	Så mycket	Héndiki	Hoqasa	O kadar
198	Sår	Dırbet	Bırın	Yara
199	Sårad	Dırbetin	Bırındar	Yaralı
200	Söndag	Kırê, jewşem	Yekşem	Pazar
201	Ta med sig	Berdış	Birin, dibin	Götürmek
202	Ta ned	War kerdış	Jêr anın	Aşağı indirmek
203	Tjocktarm	Loqre	Rovî	Kalın barsak
204	Tjuv	Tırotık, xırxız	Diz	Hırsız
205	Trasa, riva	Dırnayış	Qtenadin	Yırtmak
206	Tre	Hırê	Se	Üç
207	Trumma	Nıqara	Def	Davul
208	Tända	Acıvınayış	Pêxistin	Yakmak
209	Upp och ned	Verdim, serbin	Berpêş	Alt-üst
210	Vad sa?	Se va?	Çi go?	Ne söyledi?
211	Vad säger?	Se vano?	Çi dibêje?	Ne diyor?
212	Vaknar	Aya bıyayış	Şıyar bûn	Uyanmak
213	Vakt	Qolçı	Bekçî	Bekçi
214	Vara sen	Berey amyayış	Dereng hatin	Geç gelmek
215	Varg	Verg	Gur	Kurt
216	Ved	Koli, boli	Êzing, kerî	Odun
217	Vete	Xele, (gele)	Genim	Buğday
218	Vindruva	E n g u r	Tirî	Üzüm

219 Virknål	Goçin	Şûjin	Tığ
220 Visade runt	Çarna	Gerand	Gezdirdi
221 Våcker	Werzeynayış	Rakirin	Uyandırmak
222 Vågg, mur	Dês	Dûwar	Duvar
223 Vålter	Dimdayış	Qulupandin	Devirmek
224 Vånd!	Agêyrı!	Vegeri	Dön!
225 Vånder	Agêyrayış	Vegerandin	Dönmek
226 Vårk	Tewatenı	Êş	Sancı, acı
227 Våva	Çilagey	Tevin	Ddokumak
228 Våvare	Çılag	Karkerê tevnê	Dokumacı
229 Våver	Ratêynayış	Tevin kirin	Dokumacılık
230 Våveri	Hiramey	Tevin kirin	Dokumacılık
231 Yoghurt drick	Do	Dew	Ayran
232 Ytter dörren	Kêber	Derî	Dış kapı
233 Åsna	Her	Ker	Eşek
234 Åsneföl	Sipe	Caj, kurik	Eşek yavrusu
235 Ålg	Kozpez	Pezkûvî	Geyik
236 Åltar, knådar	Alawıtış	Hevîr çêkirin	Yoğurmak
237 Ålv	La	Çem	Irmak
238 Ånka	Viya	Bî	Dul
239 Åppeltråd	Sayêr	Dara sêva	Elma ağacı
240 Ögobryn	Bicey	Mijang	Kaş
241 Öppna!	Akı!	Vêke!	Aç!
242 Öppnar	Akerdiş	Vêkirin	Açmak
243 Öra	Goş	Guh	Kulak
244 Översättning	Açarnayış	Vergerandin	Çeviri

Släktskap

Pappa	Pi	Bav	Baba
Mamma	May	Dê	Anne
Syster	Way	Xwîşk (xweng)	Bacı
Systerbarn	Warza	Lawê xweng	Yegen
Brorsbarn	Bırazza	Lawê bıra	Yegen
Moster	Dayzo	Xaltî	Teyze
Faster	Êm	Met	Hala
Svägerska	Bırazcınıya	Jinê bira	Yenge
Fästmö	Waşti	Destgirtî	Nişanlı
Fästman	Waşte	Destgirtî	Nişanlı
Bröllop	Vêyv	Bûk	Gelin
Kusin (manlig)	Deza	Pismam	Amca oğlu
Kusin (kvinlig)	Dedkêyna	Dotmam	Amca kızı
Kompis	Embaz (olwaz)	Heval	Arkadaş
Svärmor	Vistewra	Xezûr	Kaynana
Morbrors fru	Xalcını	Jinxal	Yenge

Djur

Kanin, hare	Arwêş	Keroşk	Tavşan
Räv	Lu/Luwer	Rovî	Tilki
Varg	Verg	Gur	Kurt
Häst	Estor	Hesp	At
Kyckling	Kerg	Mirîşk	Tavuk
Ko	Manga	Çêlek	İnek
Åsna	Her	Ker	Eşek
Mus	Merre	Mişk	Fare
Rapphöna	Zerec	Kew	Keklik
Igelkott	Dıce (diji)	Jûjî	Kirpi
Skorpion	Dimaşkul	Eqrep	Akrep
Åsneföl	Sipe (céhş)	Caj, kurik	Sıpa
Gris	Xoz	Berez (xenzîr)	Domuz

Årstiderna

Höst	Payız	Payız	Sonbahar
Vinter	Zımıstan	Zıvıstan	Kış
Sommar	Amnan	Havın	Yaz
Vår	Wesar	Bihar	Bahar

Kroppsdelar

Svett	Arıq	Xuydan	Ter
Ögonbryn	Bırwe, bıroy	Bırû	Kaş
Ögonfrans	Bıcey	Mıjang	Kirpik
Ögon	Çım	Çav	Göz
Haka	Çenge, hênek	Erzink, agûşk	Çene
Axel	Doşı (kıft)	Pî	Omuz
Tand	Dından	Diran	Diş
Skägg	Erdeş	Rî, rû	Sakal
Skelett	Este, aste	Hestî	Kemik
Mun	Fek	Dev	Ağız
Öron	Goş	Guh	Kulak
Tår	Hêrs	Rondik, hêsir	Göz yaşı
Finger	Ingıst	Teli	Parmak
Penis	Kırd	Kîr	Kamış, sik
Vagina	Kıs	Quz	Vajina, am
Tjocktarm	Loqre, loqera	Rovî	Kalın barsak
Fot	Ling	Pî	Bacak, ayak
Rygg	Miyane	Pıst (mil)	Bel
Skuldra	Paşti	Pıst	Arka
Mage	Pize	Zik	Mide, karın
Hjärta	Qesba	Dil	Kalp
Huvud	Sere	Ser (kele)	Baş
Näsa	Zinci	Poz	Burun
Hjärta	Zeri	Dil	Yürek (kalp)

Tidsbegrepp

Gryning	Sodır	Berbang	Şafak
Morgon	Şewra	Sibe	Sabah
Förmiddag	Vera dihir	Bêr bi nîvro	Öğleden önce
Middag	Dehir (tîştare)	Nîvro	Öğlen
Eftermiddag	Êre, perroz	Ber bi êvarê	Öğleden sonra
Före skymningen	Vera êre	Ber bi esir	İkindiden önce
Skymning	Vera şan	Muxrib, estr	İkindi
Natt	Şan (êşa)	Şev	Gece
Igår	Vizêr	Do	Dün
Imorgon	Meştî	Sibe, sibeyî	Yarın

Himlakroppar och väderlek

Sol	Tiji	Ro, tav	Güneş
Måne	Aşmi	Hîv	Ay
Stjärna	Estate (astare)	Stêr	Yıldız
Regn	Yaxır varan	Baran	Yağmur
Snö	V e w r	Berf	Kar

Natur

Berg	Ko	Çiya	Dağ
Älv	La	Çem	Irmak
Flod	Ro		Nehir
Flodbank	Rover		Nehir kıyısı
Jord	Érd	Ax, herî	Toprak
Skog	Qorri (mêşe)	Darîstan	Orman
Vete	Xele	Genim	Buğday
Tomat	Şamık	Firingî	Tomatez
Vindruva	Engur	Tirî	Üzüm
Honungsmelon	Beşila	Kelek, qavûn	Kavun
Äpple	Say	Sêv	Elma
Päron	Mıroy	Hurmî	Armut
Mandel	Vami	Bihîv, badem	Badem
Gräs	Vaş	Gîya	Ot
Dill	Kormit	Dêjnik	Dere otu
Vattenmellon	Hendi (zebeş)	Zebeş	Karpuz

Grammatiska skillnaden mellan zazaiska, kurdiska och turkiska.

Svenska

Meningsbyggnad

Hon är min svärgerska.
Med dina smärtor.
Vad läser du?
En droppe av ditt blod.
Från kompisar.
Stjäl den/det!
Jag kommer ner från berget.
Kom ni?
Vad äter ni?
Vart ska ni gå?
Vart ska du gå?
Det värmdde mitt blod.
Vi ska gå.
Från och med nu.
Vem är det som kommer?
Hon gick.
Tillsammans.
Vad gör din pappa?
Äppelträd.
Vad gör du?
Hur mår du?
Varifrån kommer du?
Vid dig.
Mandelträd.
Kusin (Morbrors dotter).
Som vi sa.
Från Zeki
Från de.
Vad gör de?
Jag är inte hungrig.

Zazaiska

Viråstena ristan

Bırcınıya mın a.
Bı êşanê to ya
Çiçi wanenê?
Dıropê goni ya to ra
Enbazan ra
Êy /ay bıtırawı!
Ez koyan sera yena war.
Şıma amey?
Şımayê çiçi wenê?
Şımayê şınê koti?
Şınê koti?
Goniya mı kerdı germ
Ma yê şırê.
Nıka ra
O kamo yeno?
A bı pay şı
Pê dı
Piyê to seken o?
Sayer
Seke nê?
Seninê?
Tı yê koti ra yenê?
To hetı
Vamer
Xalkêyna
Zekı ma va
Zeki ra
İna ra
İna yê sekenê?
Ez vêşan nıya.

Turkiska

Cümle yapısı

Benim yengemdir.
Senin acılarınla.
Ne okuyorsun?
Senin kanından bir damla.
Arkadaşlardan
Onu çal!
Dağlardan aşağı
iniyorum.
Siz geldiniz.
Siz ne yiyeceksiniz?
Siz nereye gidiyorsunuz?
Nereye gidiyorsun?
Kanımı ısıttı.
Biz gideceğiz.
Şimdiden.
O gelen kimdir?
Yürüyerek (yaya) gitti.
Birlikte.
Baban ne yapıyor?
Elma ağacı.
Ne yapıyorsun?
Nasılsın?
Nereden gelisyorsun?
Senin yanında.
Badem ağacı.
Dayı kızı.
Benim dediğim gibi
Zeki'den.
Onlar'dan.
Onlar ne yapıyorlar.

Kurdiska

Çekirina hevokan

Jina birê min e.
Tev êşa te
Çı dıxwini?
Dilopekî ji xwîna te
Ji hevalan
Wîya dızı bike!
Ez ji serê çiyani tême xwar.
Hûn hatin?
Hûn çı dıxwîn?
Hûn dıçin ku?
Dı çî ku?
Xwîna min germ kir
Em ê herin.
Ji nuha ve (ji ana)
Ew kîye tê
Bi pê çû
Bî hevra
Bavê te çı dîke?
Dara sêva
Çı diki?
Çawayi?
Tu ji ku têt?
Cem te
Dara behiva
Qizxal
Wek min got
Ji Zeki
Ji wana
Ew çî dîkin?
Ez ne birçîme.

Têyestey, İçindekiler, Innehåll

Dara ziwani.....	3
Dil ağacı.....	28
Språkrådet.....	58
Elfabe.....	4
Alfabe.....	29
Alfabet.....	59
Ferqê ziwane Zazaki, Kirdaski u Turki.....	6
Zazaca, Kürtçe ve Türkçe dilleri arasındaki fark.....	31
Skillnaden mellan zazaiska, kurdiska och turkiska..	61
Qisebend.....	16
Sözlük.....	46
Lexikon.....	76
Vıraştene rıstan.....	23
Cümle yapısı.....	53
Meningsbyggnad.....	85
Name yê wextê seran.....	25
Name yê organan.....	
Mevsimler.....	55
İnsan vücudunun organları.....	
Släktskap.....	82
Djur.....	
Name yê wextê rojî.....	26
Name yê çiyê azmini.....	
Name yê çiyê natûri.....	
Günün vakitleri.....	56
Gök cisimleri.....	
Meyveler, sebzeler ve natürel isimler.....	
Årstiderna.....	83
Kroppsdelar.....	
Tidsbegrepp.....	84
Himlakroppar och väderlek.....	
Natur.....	

*Vårt
språk
Zazaiska*

På zazaiska, turkiska, svenska

ISBN 91 - 97 20 69 - 8 - 9